

RÄPINA POLDRI HOIUALA KAITSEKORRALDUSKAVA AASTATEKS 2006-2014

Koostaja: Tarmo Evestus

Projekt seisuga 28.august 2006

RÄPINA 2006

Sisukord

1. SISSEJUHATUS	5
2. KAITSEALA KIRJELDUS	6
2.1. ÜLDANDMED	6
2.1.1. Asukoht ja piirid.....	6
2.1.2. Hoiuala kaitse alla võtmine ja eesmärk.....	6
2.2. FÜÜSILINE KESKKOND	6
2.2.1. Mullastik	6
2.2.2. Hüdroloogia.....	6
2.3. BIOLOOGILINE KESKKOND.....	8
2.3.1. Floora ja taimkate	8
2.3.2. Kasvukohatüübid	8
2.3.3. Fauna.....	9
2.4. SOTSIAALMAJANDUSLIKUD ASPEKTID.....	11
2.4.1. Maaomandus ja maakasutus	11
2.4.2. Infrastruktuurid ja kommunikatsioonid	11
3. HOIUALA VÄÄRTUSED.....	13
3.1. ELUSTIK	13
3.1.1. Haudelinnud.....	13
3.1.2. Räpina poldri hoiualal üksnes läbirändel või toitekülalisena esinevad kaitsealused linnuliigid.....	13
3.1.3. EL Linnudirektiivi I lisa liigid	13
3.1.4. Teised kaitsealused liigid	13
3.2. PUHKEMAJANDUSLIKUD VÄÄRTUSED.....	13
3.4. MAJANDUSLIKUD JA SOTSIAALSED VÄÄRTUSED	14
4. VISIOON	15
5. HUVIGRUPPIDE KAASAMINE	16
6. KAITSE-EESMÄRGID, NENDE SAAVUTAMIST MÕJUTAVAD TEGURID NING VAJALIKUD TEGEVUSED.....	18
6.1. ELUSTIK	18
6.1.1. Haudelinnud.....	18
6.1.2. Läbirändel peatuvad hanelised ja kurvitsalised	18
6.2. MAJANDUSLIKUD JA SOTSIAALSED VÄÄRTUSED	19
7. TSONEERING	20

RÄPINA POLDRI LINNUHOIUALA TSOONID JA NENDE KIRJELDUSED	20
8. TEGEVUSKAVA.....	26
8.1. SÄILITAVAD TEGEVUSED	26
8.1.1. Hoiuala välispiiri tähistamine.....	26
8.1.2. Maa vahetamine ja riigile ostmine.....	26
8.1.3. Prügimajandus.....	26
8.2. EKSPONEERIVAD TEGEVUSED.....	26
8.2.1. Matkarajad, vaatetornid ja muu turismiinfrastruktuur	26
8.2.2. Trükised ja interneti koduleht	27
8.3. ELUPAIKADE KAITSE	29
8.3.1. Märgala majandamine	29
8.3.2. Poollooduslike koosluste hooldamine.....	30
8.4. TOETUSED JA KAITSE-KORRALDUSLIKULT VÄÄRTUSLIKE LINNULIIKIDE POOLT PÖLLUMAJANDUSELE TEKITATUD KAHJU HÜVITAMINE	30
8.5. RÖÖVLOOMADE ARVUKUSE OHJAMINE.....	31
8.6. TEAVITUSTEGEVUS.....	31
8.7. TEADUSTÖÖ, SEIRE JA TULEMUSLIKKUSE KONTROLL.....	32
8.7.1. Teadustöö ja seire.....	32
8.7.2. Tulemuslikkuse kontroll.....	33
8.8. HOIUALA VALITSEMINE JA KAITSE KORRALDAMINE.....	33
8.9. KAITSEKORRALDUSKAVA UUENDAMINE	34
8.9. VAJALIK TEGEVUS.....	34
9. EELARVETABEL.....	35
10. KASUTATUD KIRJANDUS	37
11. SPECIAL CONSERVATION AREA OF RÄPINA POLDER MANAGEMENT PLAN FOR 2006-2014. SUMMARY	38
LISA 1. HOIUALA MOODUSTAMISE MÄÄRUS	43
LISA 2. RÄPINA POLDRI HOIUALA LINNUSTIKU STAATUS JA ARVUKUS	47
LISA 3. RÄPINA POLDRI HOIUALAL MAAOMANIKE HULGAS LÄBIVIIDUD ARVAMUSKÜSITLUSE KÜSITLUSLEHT JA TULEMUSED.....	54

1. SISSEJUHATUS

Kaitsekorralduskava koostatakse kaitsealadele ja hoiualadele kaitse eesmärgil kavandamiseks tegevust vastavalt «Looduskaitseadusele». Käesolev Räpina poldri hoiuala kaitsekorralduskava on katse pikemaajaliselt planeerida ja eesmärgistada Räpina poldri hoiuala valitsemist. Olemuslikult on tegu piirkondliku säästliku arengukavaga, mille põhiohk on asetatud loodusväärtustele ja nende hoiule.

Räpina poldri hoiuala väärtuseks on mitmekesine ja põnev linnustik, mis on kujunenud looduslike tingimuste ja inimtegevuse koosmõjul. Kui mõni aastasada tagasi olid maastikuilmel muutjateks peamiselt looduslikud protsessid, siis nüüd tekitab muutusi inimene, valdavalt läbi maakasutuse, valitsevate arusaamade ja poliitiliste valikute. See tähendab, et looduskaitse eesmärkide elluviimiseks peab hoiuala valitseja tegema tihedat koostööd kohaliku kogukonnaga, poliitikute ja huvigruppidega.

Räpina polder rajati nõukogude perioodil põllumajandusliku tootmise laiendamise eesmärgil. Tootmise põhisuundadeks kujunes teravilja ja söödakultuuride tootmine, väiksemas mahu ka köögivilja- ja marjakasvatuse. Poldril on ka metsamaad, kuid metsamajanduslikku tegevust ei ole seal praktiliselt toimunud. Poldri kasutus oli kõige ulatuslikum ja intensiivsem 1980-te teisel poolel, kuigi ka siis ei olnud kogu ala kasutusel. Seoses

Eesti taasiseseisvumisega 1991.a. ning sellega seotud muutustega maaomanduses (maade tagastamine eraomandusse) ning põllumajanduslikus tootmises on poldri maakasutus viimase kümne aasta jooksul drastiliselt vähenenud ning mitmes piirkonnas on see täiesti lakanud.

Käesolev kaitsekorralduskava on koostatud Life-Nature projekt LIFE03NAT/EE/000180 “Natura 2000 biotoopide kaitse Räpina poldril” raames aastateks 2006 – 2014, eelarvetabel aastateks 2006-2008. Kaitsekorralduskavas on esitatud hoiuala üldiseloomustus, analüüsitud looduskaitseväärtusi ning nende säilitamiseks ja parendamiseks vajalikke tegevusi ning vajalikku rahastamist.

Räpina poldri hoiuala kaitsekorralduskava ettevalmistamise projekt kestis 2004. aastast kuni 2005. aasta alguseni. Kaitsekorralduskava koostamisel juhinduti Keskkonnaministeeriumi poolt välja antud juhendmaterjalist “Kaitseala kaitsekorralduskava koostamise juhised” (Kaljuste, 1998).

Suur tänu kõigile, kes aitasid kaasa kaitsekorralduskava koostamisele: Riho Kinks, Aivar Leito, Nikolai Laanetu, Aita Neemre.

2. KAITSEALA KIRJELDUS

2.1. ÜLDANDMED

2.1.1. Asukoht ja piirid

Räpina poldri hoiuala asub Kagu-Eestis, Põlvamaal Räpina vallas Lämmijärve kaldal. Hoiuala pindala on 1488 ha, millest põhiosa (ligikaudu 1000 ha) moodustab polder. Räpina polder on Eesti suurim maaparandusobjekt, mis rajati aastail 1967–1985. Lisaks poldrile kuulub hoiuala koosseisu veel Lämmijärve ja poldritammi vaheline roostik ning kaks külgevat metsakvartalit.

2.1.2. Hoiuala kaitse alla võtmine ja eesmärk

Linnuhoiualad tuleb määrata Linnudirektiivi (Euroopa Nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta) I lisa loetletud linnuliikide elupaikade kaitseks, aga ka I lisast puudevate regulaarselt esinevate rändlinnuliikide kaitseks.

Räpina poldri hoiuala peamiseks kaitseeesmärgiks on Linnudirektiivi I lisa liikide ja I lisa nimetatud rändlinnuliikide kaitse. Liigid, kelle elupaiku hoiualal kaitstakse, on: luitsnökk-part (*Anas clypeata*), soopart (*Anas acuta*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-lauk-hani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), mustviires (*Chlidonias niger*), lauk (*Fulica atra*), väikekajakas (*Larus minutus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), täpikhuik (*Porzana porzana*), hüüp (*Botaurus stellaris*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), rukkirääk (*Crex crex*), tutkas (*Philomachus pugnax*), sooräts (*Asio flammeus*) ja punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Hoiuala on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse määrusega “Hoiualade kaitse alla võtmine Põlva maakonnas” (14. juuli 2005. a määrus nr 183, RTI 2005, 42, 342).

Räpina poldri hoiuala valitseja on Põlvamaa keskkonnateenistus.

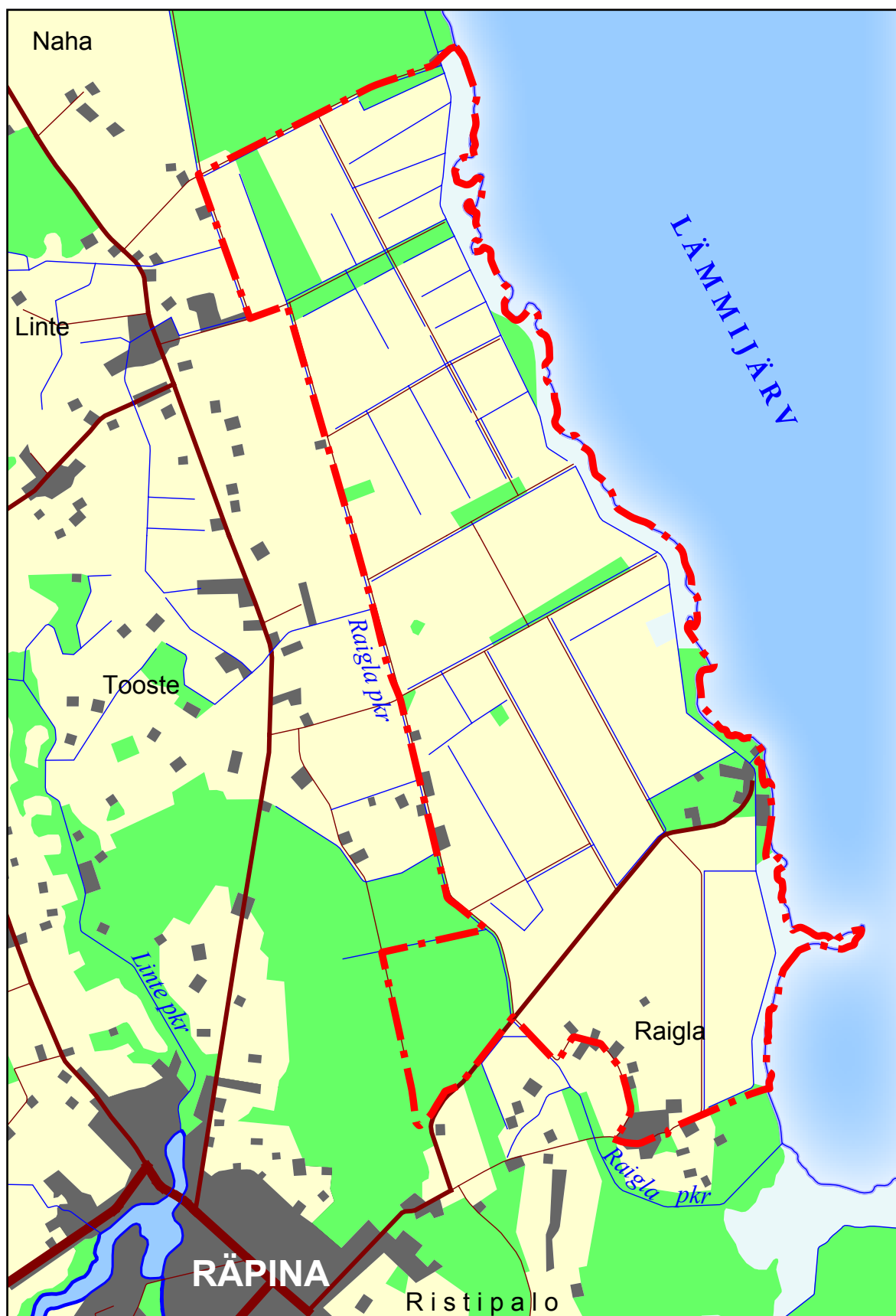
2.2. FÜÜSILINE KESKKOND

2.2.1. Mullastik

Poldri mullastik on suhteliselt mitmekesine. Enamuses on levinud madalloomuld (M), kuid väikeste osadena ka leetjas ja küllastunud gleimuld (Gv) järveäärsel alal. Poldri läänepoolses osas on ülekaalus leostunud/leetjas gleimuld (G) ning kohati ka gleistunud kakkjas leetunud muld (Pg). Geoloogiliselt iseloomustab poldriala tüse moreenikiht, mille paksus on kuni 4 meetrit. Moreenikihi peal lasub tolmlüiva kiht ning sellel omakorda kuni 1 meetri paksune turbamulla või turba lasund. Poldri mullad on nõrgalt happelised (pH 5,5–6,2). Niiskusesisaldus oli 2004. a. andmetel 27–66%, olles järveäärsel üleujutusladel oluliselt kõrgem kui poldri läänepoolsetel kuivematel maadel.

2.2.2. Hüdroloogia

Ühtlase veerežiimi tagamiseks rajati poldrile ulatuslik kuivenduskraavide võrgustik, mille kogupikkus ulatub ca 80 km-ni (5,7 km/km²). Kohati leidub poldril ka väikese pindalalisi tiike (kesmine suurus ca 0,2 ha) (Pärnamets, 2001).

Kaart 1. Räpina poldri hoiuala asukoht

2.3. BIOLOOGILINE KESKKOND

2.3.1. Floora ja taimkate

Soontaimed

Räpina poldril leiti 2004. aastal läbi viidud inventuuri käigus kokku 238 soontaime liiki, mis moodustab 16,5 % kõigist Eesti taimeliikidest. Nende hulgas on 19 puu- ja põõsaliiki. Võrreldes kogu Eesti flooraga on esindatud üle poole kõigist sugukondadest (61 sugukonda ehk 54%). Domineerivad kõrrelised (30 liiki) ja korvõielised (27 liiki) ning iseloomulik on inimtegevust eelistavate liikide (apofüütide) suur osatähtsus (Roosaluste, 2004).

Kaitsealuseid liike on poldrilt leitud 6: balti sõrmkäpp (*Dactylorhiza baltica*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), suur käöpõll (*Listera ovata*), künnapuu (*Ulmus laevis*), ahtalehine ängelhein (*Thalictrum lucidum*) ning üks käokeele liikidest, mida vegetatiivses olekus liigini määrata ei olnud võimalik. Kõik need liigid kuuluvad kaitsavate liikide 3. kategooriasse. Neist Eesti Punase Raamatu 4. kategoorias on künnapuu ja balti sõrmkäpp.

Kogu ala taimekoosluste iseloomustamiseks võib öelda, et need ei ole eriti liigirikkad, kuid inimtegevusest vähe mõjutatud päideroo kooslused on väärtuslikud oma unikaalse liigilise koosseisu tõttu. Teised kooslused on tugevama inimõju all, kuid neil on suur tähtsus maastikulise mitmekesisuse loomisel, pelgu- ja toitumiskohtadena nii lindudele kui imetajatele (arvukalt metskitsi ja rebaseid) (Roosaluste, 2004).

2.3.2. Kasvukohatüübid

Niidutaimkond

Räpina poldri taimkatte moodustavad peamiselt niidud. Niitudest domineerib, eriti poldri idapoolses servas, päideroo kooslus

(Phalaroidetum). See on kõrgekasvuline, märgadele lammidele iseloomulik kooslus, milles valitseb nimiliik päideroog (*Phalaris arundinacea*). Kõrrelistest esineb veel ohtralt soo-kasteheina (*Agrostis canina*), soonurmikat (*Poa palustris*), luht-kastevert (*Deshampsia caespitosa*), kohati ka roogheina (*Scolochloa festucacea*). Rohunditest tuleb nimetada soo-ristirohtu (*Senecio paludosus*), soo-nõianõgest (*Stachys palustris*), roomavat tulikat (*Ranunculus repens*), soomadarat (*Galium palustre*), harilikku varemerohtu (*Symphytum officinale*), hariliku tihashaena (*Scutellaria gale-riculata*). Päideroo koosluse sees esineb kohati suurtarnade (luhttarn (*Carex acutiformis*), sale tarn (*Carex acuta*), pudeltarn (*Carex rostrata*), põistarn (*Carex vesicaria*)) kogumikke. Vaadeldav kooslus on praegu poldril kõige looduslähedasem, sest kraavid on vett täis ning vastavate biotoopide mullad väga märjad (enamasti üle ujutatud). Osa varasemast päideroo kooslusest on olnud või praegugi muudetud põllumaaks. Teiseks domineerivaks koosluseks on aas-rebasesaba kooslus (*Alopecuretum pratensis*), mis aga on siin üsna varieeruv. Nimelt on osa selle koosluse esindajaid olnud tugevama inimõju all: neid on ilmselt väetatud, võib-olla ka heinaseemet külvatud. Selle tunnustajaks on ohtra põldohaka (*Cirsium arvense*), mets-harakputke (*Anthriscus sylvestris*), paiselehe (*Tussilago farfara*), kõrvenõgese (*Urtica dioica*), võilille (*Taraxacum sp*) ja mõnede teiste antropofüütsete liikide kasvamine. Tüüpilisemat ja looduslikumat aas-rebasesaba kooslust iseloomustavad peale nimiliigi veel soo-kastehein, harilik metsvits (*Lysimachia vulgaris*), küllalt sage päideroog, ida-raudrohi (*Achillea salicifolia*). Väikesel pindalal kasvab poldri lõunapoolses osas ka lünktarna kooslust (*Caricetum distichae*). Aruniidud on esindatud väga väikesel pindalal. Poldri läänepoolsema ala mõningatel väikestel kõrgematel põndakutel on ka kuiva aruniidu lapikesi, mida võiks nimetada punase aruheina koosluseks (*Festucetum rubrae*) (Roosaluste, 2004).

Metsataimkond

Metsad kuuluvad peamiselt soovikumetsade tüübirühma ning esindavad enamasti angervaksa kasvukohttüübi puistuid. Need on valdavalt kaasikud ja haavikud, milles kohati esineb ka halli leppa (*Alnus incana*) ja musta leppa (*Alnus glutinosa*). Nende põõsarinne on enamasti tihe ja koosneb peamiselt pajust ning vaarikast. Rohurinne ei ole eriti liigirikas, tüüpilisemad liigid on luht-kastevars, õrn lemmalts (*Impatiens noli-tangere*), sookastik (*Calamagrostis canescens*), kõrvenõges, angervaks (*Filipendula ulmaria*), mets-harakputk. Kõik need puistud on vähem või rohkem mõjutatud kuivendamisest.

Kuivemad metsad kuuluvad salumetsade tüübirühma naadi kasvukohatüüpi. Need on ilmselt sekundaarselt kaasikud ja haavikud rikkaliku põõsarindega. Rohurindele on iseloomulikud harilik naat (*Aegipodium podagraria*), metskastik (*Calamagrostis arundinacea*), metsosi (*Equisetum sylvaticum*), kohati ka mets-tähthein (*Stellaria holostea*), koldnõges (*Galeobdolon luteum*). Lisaks kirjeldatud metsadele on üsna ohtralt liigvee tõttu kuivanud puistuid, peamiselt kaasikuid. Poldri kesk- ja lõunaosas on kohati ka tihedaid põõsastikke, peamiselt paju liikidest koosnevaid (Roosaluste, 2004).

2.3.3. Fauna

Mullaelustik

Mulla ja mullapealses (epigeilises) faunas on leitud selgrootuid loomi kokku 15 seltsist ja 21 sugukonnast, sealhulgas 8 liiki vihmausse. Enim vihmaussiliike (7 liiki) esines võsast puhastatud rohumaadel ning kõige liigivahesemad olid üleujutatavad rohumaad (3 liiki). Vihmausside arvukus ja biomass pinnaühikul oli suurim haritud rohumaal ning väiksem üleujutataval rohumaal. Vihmaussid on tähtsaks lülits niiduökosüsteemide toiduahelas ning on üheks olulisemaks teguriks mullaelustiku ja taimekoosluste elukeskkonna kujun-

dajaks. Maapinnal elutsevatest putukatest oli kõige liigirikam rühm ja esines ka kõige ohtralt jooksiklasi, domineerivaks liigiks oli põllu-süsijooksik (Ivask, 2004).

Kalad, kahepaiksed ja roomajad

Kalastik on esindatud selles piirkonnas mitmete Peipsis esinevate liikidega. Poldrivallist järve poole jääval alal on sobiv koelmute piirkond paljudele Peipsi kalaliikidele. Räpina poldri Raigla poolses kanali osas on kalastik liikidevaene. Siin esineb vähesel määral haugi (*Esox lucius*), särge (*Rutilus rutilus*) ja mudamaimu (*Leucaspius delineatus*). Kalastiku poolest on rikkam poldri Naha poolne kanali osa. Siin esineb rohkesti haugi ja massiliselt tuleb siia kudema särge. Poldrikanali ehitamise perioodil, kui kanal oli otseses ühenduses järvega, tuli siia kudema ka säinas (*Leuciscus idus*) ja isegi latikas (*Abramis brama*).

Lämmijärve roostikus on arvukamateks liikideks särge, seejärel ahven (*Perca fluviatilis*), kiisk (*Acerina cernua*) ja haug. Vähem esineb roosärge (*Scardinius erythrophthalmus*), vingerjat (*Migurnus fossilis*), säinast ja linaskit (*Tinca tinca*).

Kahepaikseid leiti inventuuri käigus kokku 6 liiki: tähnikvesilik (*Triturus vulgaris*), mudakonn (*Pelobates fuscus*), kärnkonn (*Bufo bufo*), rohukonn (*Rana temporaria*), rabakonn (*Rana arvalis*) ja veekonn (*Rana esculenta*) ning võimalik on veel 3 liigi esinemine (harivesilik (*Triturus cristatus*), tiigikonn (*Rana lessonae*) ja järvekonn (*Rana ridibunda*)). Leitud liikidest kuulub mudakonn II ning ülejäänud liigid III kaitsekategooriasse. Väga massiliselt esineb rabakonna, kelle arvukuseks hinnati 2004. a. kevadel 200000 häälitsevat isendit. Liik on levinud üle kogu hoiuala, kudealad on koondunud poldri järvepoolsetele üleujutatud aladele. Leviku poolest sarnane, kuid pisut vähem arvukas on rohukonn. Suhteliselt palju esineb hoiualal ka kärnkonna ja veekonna, kes aga asustavad enam kraave ja kanaleid kui üleujutusalasid. Seevastu tähnikvesilik osutus suhteliselt vähearvukaks ja lokaalselt levinud

liigiks, asustades eelkõige tiike. Mudakonna leiti vaid poldrivallilt Perosoontsel (Laanetu, 2004).

Linnud

Räpina poldri hoiuala põhiväärtuseks on eelkõige rikkalik linnustik. Hoiualal on läbi aegade kokku registreeritud 190 linnuliiki 18 seltsist. 2003. a. kohati 155 liiki ning 2004. a. 156 liiki linde. Liikide arvult on domineerivaks liigirühmaks värvulised (83 liiki = 46%), järgnevad kurvitsalised (29 liiki = 16%) ja hanelised (18 liiki = 10%). Haudelinnustik sisaldab 138 liiki 15 seltsist, millest ligikaudu 100 liiki on regulaarsed pesitsejad. Ka haudelinnustikus domineerivad liikide arvu poolest värvulised (74 liiki = 54%), millele järgnevad kurvitsalised (17 liiki = 12%) ja hanelised (12 liiki = 9%). I kategooria kaitsealuseid liike on viimastel aastatel hoiualal kohatud lindude hulgas 6 (merikotkas (*Haliaetus albicilla*), väike- ja suur-konnakotkas (*Aquila pomarina et clanga*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), väikepistrik (*Falco columbarius*) ja tutkas), II kategooria liike 18 ning EL Linnudirektiivi I lisa liike 48. I kategooria liikidest pesitsevad siin väike-konnakotkas ja tutkas, ülejäänud liigid kasutavad ala toitumiseks. Meil haruldastest liikidest on poldril võimalike pesitsejatena kohatud mustkael-pütti (*Podiceps nigricollis*), väikehuika (*Porzana parva*) ja rohuneppi (*Gallinago media*). Arvukuse poolest on pesitsejatest esirinnas naerukajakas (kuni 500 paari), väikekajakas ja mustviires (mõlemaid kuni 200 paari). Arvukad on veel rukkirääk, lauk (*Fulica atra*), kiivitaja, põldlööke (*Alauda arvensis*), kõrkja-roolind (*Acrocephalus schoenobaenus*), pruunselgpõosalind (*Sylvia communis*) ja metsvint (*Fringilla coelebs*) (kõiki kuni 100 paari). Eesti asurkonna suhtes pesitseb siin olulisel määral väikekajakaid (kuni 7%), mustviireid (kuni 5%), soorätse (kuni 2%), tutkaid (kuni 1%), mustsaba-viglesid (1%), täpikhuikasid (0,6%) ja rukkirääke (0,5%). Eesti kaitsealade ja tähtsate linnualade hulgas kuulub Räpina polder

kümne esinduslikuma ala hulka täpikhuiga, rukkiräägu, laugu, kiivitaja, tutka, väikekajakas, naerukajakas ja mustviirese pesitsuspai-gana. Kokku pesitseb hoiualal 2000–3000 paari linde, mis teeb keskmiseks asustustiheduseks 170 paari/100 ha. Eraldi äramärkimist väärib rukkiräägu suur asustustihedus, mis poldri läänepoolsel kuivemal rohumaal ulatus 2004. a. kuni 44 laulva linnuni/100 ha. See on teadaolevalt liigi suurim asustustihedus Eestis (Pärnamets, 2004).

Rändeageadel läbib hoiuala üle miljoni linnu enam kui sajast erinevast liigist. On päevi, mil ränne kulgeb lakkamatu voona ning kuigi valdav osa neist hoiualal pikemalt ei peatu, moodustavad mitmed liigid ka suuremaid ja püsivamaid rändekogumeid. Kevadrändel on kõige silmatorkavamateks ja arvukamateks peatujateks haned. 2004. a. kevadel ulatus suur-laukhanede arvukus kuni 8500 ning raba-hanede arvukus 400 linnuni. Räpina polder on üks kolmest kõige tähtsamast suur-laukhanede rändepeatuspai-gast Eestis ning siin peatub kuni 1% liigi Loode-Euroopa biogeograafilisest asurkonnast. Peale hanede peatus 2004. a. kevadel hoiualal veel kuni 500 viupartit, 400 sinikael-partit, 250 tuttvarti (*Aythya fuligula*) ja 150 luitsnokk-partit. Kurvitsalistest on loendatud kuni 150 tutkast ning sadakond mudatildrit (*Tringa glareola*) ja tikutajat (*Gallinago gallinago*). Huvitavametest liikidest on poldril kevadrändel nähtud valgepõsk-laglet (*Branta leucopsis*) ja veetallajat (*Phalaropus lobatus*). Sügisränne algab poldril augustis, kulmineerub septembri teisel poolel ja lõpeb novembris. Kõige arvukamateks liikideks osutusid 2004. a. sügisel metsvint ja suitsupääsuke (*Hirundo rustica*). Metsvinte loendati poldri vaatlustornist ühe tunni jooksul kuni 1700 isendit ning pääsukeste hetkearvukus ulatus kuni 6000 isendini. Kõigi läbirännanud lindude päevasumma ulatus 24. septembril 2004. a. maksimaalselt 77 000-ni ning kogu sügise jooksul rändas poldrilt arvestuslikult läbi ligikaudu 1,2 miljonit lindu 70 liigist. Rändel peatujatest olid arvukamad kaelustuvi (*Columba*

palumbus) (kuni 1100 is.), metsvint (800 is.) kuldnokk (*Sturnus vulgaris*) (350 is.) ja kiivitaja (250 is.). Huvitavamatest liikidest on vaadeldud veel tõmmukajakat (*Larus fuscus*) (Leito, 2004).

Imetajad

Hoiuala on rikkaliku jahifaunaga ning siin elutseb ka mitmeid teisi loomaliike, kellest paljud on seotud vahetult poldriga. Kokku on hoiualalt leitud 31 liiki imetajaid. III kategooria kaitsealustest imetajaliikidest elutseb siin saarmas (*Lutra lutra*). Suurkiskjatest on kohatud hunti, karu ja ilvest kuid püsivalt nad siin ei esine. Rebase (*Vulpes vulpes*), mingi (*Mustela vison*) ja kähriku (*Nyctereutes procyonoides*) asurkonnad on 10–15 is. Kõik nad on ohtlikud vaenlased poldril pesitsevatele veelindudele ning teistelegi maaspesitsevatele lindudele. Kevadise kõrgvee varajane alanemine on mitmel aastal põhjustanud veelindude kurnade ja poegade massilist hukkumist rüüste läbi. Seetõttu tuleb kiskjate arvukust tulevikus hoiualal ohjata. Sõralistest on tavalised põder (*Alces alces*), metskits (*Capreolus capreolus*) ja metssiga (*Sus scrofa*). Arvukamad neist on metskits (20–30 is.) ja metssiga (kümnekond looma). Poldri veetaseme, aga ka kaldataimestiku ohtruse mõjutajana on väga oluliseks liigiks kobras (*Castor fiber*). Koprad on levinud üle kogu hoiuala ning nende arvukus küündib kümnekonna pesakonna ja kuni 50 isendini (Laanetu, 2004).

2.4. SOTSIAALMAJANDUSLIKUD ASPEKTID

2.4.1. Maaomandus ja maakasutus

Räpina poldri hoiuala paikneb valdavalt eramaal, kokku ca 984 ha. 01.septembri 2004.a. seisuga jääb riigimaast hoiualale 77 hektarit Räpina metskonna maadest, 129 ha Lämmijärve äärses roostikust, peakraavist ja poldritammist ning ca 298 ha jätkuvalt riigi

omandis olevad maad, mis kokku moodustavad ligikaudu 34 % hoiualast.

Tootmisest (maakasutusest) lähtuvalt oli nõukogude perioodil kõige enam haritavat maad (1065 ha, 76%), järgnesid metsamaa (211 ha, 15%) ja muu maa (133 ha, 9%). Valdav osa haritavast maast oli rohumaa, tagamaks söödabaasi kahele poldriäärsele suurfarmile. Metsamaad kasutati majanduslikult vähe, see oli rohkem ökoloogilise tähtsusega puhverala (Pärnamets, 2001). Muu maa koosnes hoonetest, õuemaast, teedest, kraavidest ja tiikidest. Kasutusest väljas olevat maad sel perioodil praktiliselt ei esinenud (kui mitte arvestada vähese kasutusega metsamaad).

Maakattetüüpidest (CORINE Land Cover järgi) oli nõukogude perioodil kõige enam levinud kultuurrohumaa (1065 ha), järgnevad lehtmets (194 ha), põõsastik (71 ha), veejuhtmed (32 ha), teed (18 ha), segamets (17 ha) ja hõrehoonestus (12 ha) (Pärnamets, 2001).

Suhteliselt suure osa moodustab nii Naha kui ka Raigla poldriosas asuv märgala (kokku 2001.a. ca 15%, ca 211 ha, c Pärnamets, 2001). Märgala suurus sõltub aga praeguse iseregulatsiooni tingimustes otseselt Peipsi veetasemest ja on seetõttu väga muutlik. Roostunud ala esineb vaid Naha poldriosas. Veel säilinud kultuurrohumaa moodustab 33,5% poldri pindalast.

2.4.2. Infrastruktuurid ja kommunikatsioonid

Teedevõrk

Teedevõrgustik hoiualal on planeeritud vastavalt poldri funktsioonile (põllumajanduslik), ulatudes kogupikkuses ca 45 km-ni (3,1 km/km²) (Pärnamets, 2001).

- Räpina-Peipsi ranna tee: asfaltkattega tee kogupikkuses 3,2 km. Hooldaja Põlva Teedevalitsus.

- Erateid on hoiualal kokku ca 40 km, enamik neist on pinnasteed. Poldrit läbib matkatee ja linnuvaatetorni juurdepääsutee on eraomandis. Samas on matkatee hoiuala ja selle külastajate poolt kõige enam kasutatav tee ja hoiualale oluline ning vajab katte parandamist ja hooldamist.

Melioratsioonijektid

Räpina poldri rajamist alustati nn. lahustükidena 1967. a. sügisel. Maaparandustööde teostas EPT Põlva rajoonikoondis ning pumbajaamade ehitamise eest vastutas EPT Elva rajoonikoondis. Esimesena valmisid Räpina Aiandustehnikumi Tooste lahustükk (61 ha) ja Ranna kolhoosi lahustükk Räpina-Meeksi maantee lähedal (113,7 ha) 1968. aastal. Nendele aladele lisandus iga mõne aasta pärast uusi kuivendatud alasid. Projektide alusel valmis Räpina I polder (edaspidi Raigla polder) 1975. aastal üldpindalaga 828,9 ha. Antud ala funktsiooniks oli tagada piisav söödabaas Raigla suurfarmile. 1985. aastal valmis Räpina II polder (edaspidi Naha polder) üldpindalaga 579,6 ha (sellest metsamaastikku ca 112 ha), Tammisto suurfarmi söödabaasiks.

Poldri pumbajaamade ehitamist alustati samaaegselt maaparandustöödega, so. 1968. a. Esimesena valmis Raigla poldri pumbajaam Perasonetsis 1969. a. Naha poldri pumbajaam

Saareperal valmis kahes osas: 1974. a. esimene pumpla ning 1985. a. teine pumpla (Lepisk kirjal.).

Ühtlase veerežiimi tagamiseks rajati poldrile ulatuslik kuivenduskraavide võrgustik, mille kogupikkus ulatub ca 80 km-ni (5,7 km/km²). Kohati leidub poldril ka väikese pindalalisi tiike (keskm. suurus ca 0,2 ha). Poldrit eraldab Lämmijärvest ca 10 km pikkune kaitsetamm.

Turismiobjektid

- Poldrit läbib 3,5 km pikkuselt Räpina matkatee, mis koos poldri vaatetornidega on Räpina vallavalitsuse poolt rajatud ning vallavalitsusel on maaomanikega sõlmitud kokkulepped nende turismi infrastruktuuri objektide avalikuks kasutamiseks ja juurdepääsu tagamiseks.
- Hoiualale jääv Räpina rand on korrastatud ja pakub suvisel perioodil mitmekülgeid võimalusi puhkamiseks.
- Lähimad ööbimis- ja toitlustuskohad paiknevad mõne kilomeetri kaugusel Räpinas, Ristipalos ja Toolamaal.

3. HOIUALA VÄÄRTUSED

3.1. ELUSTIK

3.1.1. Haudelinnud

Räpina poldri hoiualal on registreeritud alljärgnevad kaitsealused haudelinnuliigid:

I kaitsekategooria

väike-konnakotkas, tutkas.

II kaitsekategooria

sarvikpütt, hüüp, soopart (*Anas acuta*), rohunepp, väikehuik, mustsaba-vigle, väikekajakas, sooräts, valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*).

3.1.2. Räpina poldri hoiualal üksnes läbirändel või toitekülalisenä esinevad kaitsealused linnuliigid

I kaitsekategooria

merikotkas, suur-konnakotkas, kalakotkas, kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väikepistrik, must-toonekurg (*Ciconia nigra*).

II kaitsekategooria

väikeluik (*Cygnus columbianus*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kanakull (*Accipiter gentilis*), tõmmukajakas, jäälinde (*Alcedo atthis*), luhasinirind (*Luscinia svecica cyaneola*).

3.1.3. EL Linnudirektiivi I lisa liigid

Räpina poldri hoiualal on registreeritud alljärgnevad EL Linnudirektiivi I lisa liigid. Rasvaselt on toodud linnuliigid, kellele Räpina polder on 10 tähtsaima pesitsusala hulgas Eestis (Lõhmus, 2001):

sarvikpütt, hüüp, valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), must-toonekurg, väikeluik, laululuik (*Cygnus cygnus*), väike-konnakotkas, roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), soo-loor-

kull (*Circus pygargus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), sookurg (*Grus grus*), **rukkirääk**, **täpikhuik**, **tutkas**, rohunepp, mudatilder, **väikekajakas**, **mustviires**, **sooräts**, musträhn (*Dryocopus martius*), valgeselg-kirjurähn, nõmmelõoke (*Lullula arborea*), punaselg-õgija.

3.1.4. Teised kaitsealused liigid

II kaitsekategooria

Mudakonn.

III kaitsekategooria

Balti sõrmkäpp, kahkjaspunane sõrmkäpp, künnapuu, ahtalehine ängelhein, tähnike-silik, harilik kärnkonn, rohukonn, rabakonn, veekonn ja saarmas.

3.2. PUHKEMAJANDUSLIKUD VÄÄRTUSED

Hoiualale jäävad Peipsi rand ning Räpina matkatee koos linnuvaatetornidega on turismi- ja puhkeobjektina intensiivselt kasutatavad peamiselt Räpina linna elanike ja piirkonda külastavate turistide poolt. Peipsi rannas asub ka sadam, mida kasutavad peamiselt kalurid ning veesportlased.

Suureneva külastuskoormuse all võib hakata kannatama märgala haudelinnustik ning rändel peatuvad haneliste parved. Seetõttu ei ole kaitseala valitseja loodusväärtuste säilimise eesmärgil huvitatud hoiuala põhjaosa laialdasest puhkemajanduslikust arendamisest.

Nõudlikumale loodushuvilisele pakuvad huvi kindlasti Räpina poldril peatuvad ja pesitsevad arvukad linnuliigid. Kuna siin asub Lõuna-Eesti kõige üks tuntumaid rändavate hane-

liste ja kurvitsaliste peatuskoht, siis omab see ühtlasi ka kõrget loodushariduslikku väärtust.

3.4. MAJANDUSLIKUD JA SOTSIAALSED VÄÄRTUSED

Räpina polder rajati nõukogude perioodil põllumajandusliku tootmise laiendamise eesmärgil. Tootmise põhisuundadeks kujunes teravilja ja söödakultuuride tootmine, väiksemas mahu ka köögivilja- ja marjakasvatus. Poldri kasutus oli kõige ulatuslikum ja intensiivsem 1980-ndate teisel poolel, kuigi ka siis ei olnud kogu ala kasutusel. Aastatel 1991-2002 vähenes maakasutus poldril drastiliselt, kuid praeguseks on suur osa rohumaadest taas kasutuses. Seoses EL põllumajandustoetuste rakendamisega on suurimatele maaomanikele põllumajanduslik tootmine kujunenud oluliseks sissetulekuallikaks. Seejuures on neil lähtuvalt makstavate toetuste määradest kasu-

likum kasvatada teravilja või söödakultuure, mille ulatuslik kasvatamine hoiualal kahjustab kaitseväärtusega linnuliikide elupaikade (nt. rukkirääk, rohunepp, tutkas, mustsaba-vigle, sooräts) soodsat seisundit. Vastavalt Eesti Maaelu Arengukavale 2004-2006 ei põhjusta MAKi meetmete rakendamine NATURA alade kahjustamist ning just MAKi raames on kavas hakata maksma toetust keskkonnapiiirangute järgimise eest (Eesti Maaelu Arengukava, 2004).

Läbi aegade on olnud piirkonnas üheks elatusallikaks kalapüük. Ka praegu käiakse aktiivselt Lämmijärvel kalal. Peamine sadama asub Peipsi rannas.

Hoiualal on ka metsamaad, kuid metsamajanduslikku tegevust ei ole seal praktiliselt toimunud. Hoiuala suurim metsaomanik on RMK.

4. VISIOON

Räpina poldri hoiuala teenib tänase ja tulevaste põlvete huviseid, olles heaks näiteks mitmekesise linnustikuga alast ja tasakaalustatud arengust.

Piirkonna suurim rikkus on mitmekesine elustik. Räpina poldril säilivad lindudele sobivad pesitsus-, toitumis- ja rändepeatuspaigad. Niiduelupaikade säilimise eesmärgil toimub efektiivne maastikuhooldus.

Kohalik elanikkond toetab looduskaitse ideid, osaledes aktiivselt kaitsekorralduslike küsimuste aruteludel. Peamisteks tegevusaladeks on põllumajandus ja turism. Hoiuala valitseja teeb tihedat koostööd loodushoidlike turismiprojektide elluviimisel ning toetab loodussäästlikku põllumajandust ning maasti-

kuhooldust. Hoiuala valitseja ja mittetulundusühingute toel edendatakse loodusharidust, korraldades üritusi ja teemapäevi nii noortele kui ka täiskasvanutele.

Kohalik areng on koordineeritud ja töö toimib osapoolte võrdsuse, aususe, koostöö ning üksteisest lugupidamise põhimõttel. Toimib hea koostöö teiste kaitsealadega nii Eestis kui Euroopas laiemalt.

5. HUVIGRUPPIDE KAASAMINE

Lähtudes Eesti Keskkonnastrateegia ja Arhusi konventsiooni põhimõtetest peeti kaitsekorralduskava koostamise protsessi üheks oluliseks osaks ka avalikkuse osavõttu sellest. Avalikkusega suheldi arvamusküsitluse, seminari, rahvakoosolekute ning avaliku arutelu kaudu.

Arvamusküsitlus viidi läbi ankeedivormis, kus kõik hoiuala ca 50 maaomanikku said avaldada arvamust kohalike keskkonnaprobleemide kohta ning esitada ka konkreetseid omapoolseid ettepanekuid küsitluslehe kaudu. Kahjuks saadi maaomanikelt tagasisidet 7 küsitluslehe kaudu. Saadud tulemusi kasutatakse kaitsekorralduskava perioodi ühe hoiuala valitseja töö tulemuslikkuse indikaatorina (Lisa 3).

2004. a. korraldati ajavahemikus aprillist kuni novembrini korraldati 6 avalikku arutelu, õppepäeva ja koosolekut Rāpina poldri hoiuala loomise ja majandamise teemadel. Need üritused olid avalikud ning nendest teavitati

ajalehe ja kirjade kaudu. Kokku esitati huvigruppide poolt umbes 13 probleemi ja ettepanekut, mis on toodud grupeeritult alljärgnevas loendis.

Suur osa maaomanikest peab loodushoidu vajalikuks, kuid põhilisteks probleemideks hoiualal on teadmatust konkreetsetest piirangutest ja kompensatsioonimehhanismide puudulikkus. Vastavalt Looduskaitseadusele ei koostata hoiualadele kaitse-eeskirja ja kogu tegevuste kitsendamise aluseks on keskkonnamõjude hinnang. Seetõttu puudub maaomanikel hoiuala moodustamisel selge ülevaade nende tegevuste kitsendamisest.

Kompensatsioonid ja toetused on vajalik rakendada rändel peatuvate haneliste poolt tekitatud kahjude hüvitamiseks, loodussäästlike põllumajandusvõtete rakendamiseks liigirikaste niitude kujundamisel ja hooldamisel, püsivärgalale jäävate põllumajanduslike kõlvikute sihtotstarbe muutmiseks ning poldri pumpamise ajaliseks piiramiseks.

RÄPINA POLDRI HUVIGRUPID NING NENDE HUVID/ PROBLEEMID

Maaomanikud	<p>Vähene info Natura 2000 ning keskkonna- ja põllumajandustoetuste muutuste kohta tulevikus;</p> <p>Teede korrashoid, mis võimaldaks ka turistidel liikumist poldril;</p> <p>Poldri veerežiimi reguleerimise ajaline piirang seab ohtu ka haritava maade kasutamise, kuna need jäävad künni ja külviajaks ikkagi liigniiskeks;</p> <p>Pumplad ja kraavivõrk vajab rekonstrueerimist;</p> <p>Püsivärgala loomisega tekkivad mõjud ümbritsevale ja nimetatud värgalale;</p> <p>Püsivärgalale jäävate maade ostmine riigile või muud kompensatsioonid;</p> <p>Hoiuala valitsemisega tekkiv bürokraatia, pole päris selge, millised tegevused tuleb valitseja juures kooskõlastada.</p> <p>Vaadete avamine;</p> <p>Maade tagastamine kuni Lämmijärveni.</p>
-------------	--

Puhkajad	Info kättesaadavus, ettevalmistatud matkarajade hooldamine.
Kooliõpilased	Ettevalmistatud õppe- ja matkarajad.
Jahimehed	Teavitustöö ja koolituste korraldamine; Olulisi piiranguid jahipidamisele mitte kehtestada.
RMK	Pooldab loodushoidu ja ei näe hoiualas enda tegevusele suurt takistust.
Teadlased ning looduskaitstjad ja -huvilised	Hoiualal pesitsevate ja läbirändavate lindude vaatlemine ja uurimine; Seire.

6. KAITSE-EESMÄRGID, NENDE SAAVUTAMIST MÕJUTAVAD TEGURID NING VAJALIKUD TEGE-

6.1. ELUSTIK

6.1.1. Haudelinnud

Eesmärk:

Tagada soodsad tingimused edukaks pesitsemiseks prioriteetsetele linnuliikidele – hüüp, väike-konnakotkas, täpikhuik, väikehuik, rukkirääk, tutkas, väikekajakas, mustviires, sooräts.

Mõjutegurid:

- Maakasutuse muutmine;
- Põllumajandustootjate vähene keskkonnateadlikkus ja keskkonnakaitseaspektide vähene arvestamine tootmise kavandamisel
- Märjalade pindala vähenemine;
- Külastuskoormuse suurenemine;
- Röövloomade arvukuse kasv;
- Metsade majandamine.

Vajalikud tegevused:

- Loodava püsिमärgala majandamine (Vt. 8.3.1. Märjala majandamine);
- Maade vahetamine ja riigile ostmine (Vt. 8.1.2. Maade vahetamine ja riigile ostmine)
- Säästlike põllumajandamisviiside toetamine loodushoiutoetuste ja teavitustöö kaudu (Vt. 8.2.2. Trükised ja interneti koduleht, 8.3.2. Poollooduslike koosluste hooldamine, 8.6. Teavitustegevus);
- Sobiva maastikstruktuuri säilitamine tsoneeringu kaudu (Vt 7. Tsoneering);
- Maakasutuse seire (Vt. 8.7.1. Teadustöö ja seire);

- Perioodilise seire korraldamine, hinnates pidevalt kaitseväärtusega linnuliikide rändeaegset ja pesitusaegset arvukust, pesitsusedukust ning analüüsides nende muutumist ning mõjutavaid tegureid (Vt. 8.7.1. Teadustöö ja seire);
- Olulisel kohal on puhkemajanduse suunamine. Suunata külastajad matkaradadega nii, et nad kõige vähem häiriks veelindude pesitsemist (Vt. 8.2.1. Matkarajad, linnuvaatetornid ja muu turismiinfrastruktuur);
- Röövloomade arvukuse reguleerimine (Vt. 8.5. Röövloomade arvukuse ohjamine);
- Hoiuala välispiiri tähistamine (Vt 8.1.1. Hoiuala välispiiri tähistamine).

6.1.2. Läbirändel peatuvad hanelised ja kurvitsalised

Eesmärk:

Tagada soodsad tingimused toitumiseks ja puhkamiseks kevadrändel peatuvatele hanelistele ja kurvitsalistele.

Mõjutegurid:

- Häirimine;
- Märjalade kadumine;
- Maakasutuse muutmine.

Vajalikud tegevused:

- Loodava märjalade majandamine (Vt. 8.3.1. Märjala majandamine);
- Sobiva maastikstruktuuri säilitamine tsoneeringu kaudu (Vt 7. Tsoneering);
- Söödapõldude rajamise toetamine (Vt. 8.4. Kaitsekorralduslikult väärtuslike linnuliikide poolt põllumajandusele tekitatud kahju hüvitamine).

6.2. MAJANDUSLIKUD JA SOTSIAALSED VÄÄRTUSED

Eesmärk:

Ala puhkemajandusliku väärtuse tõstmine.

Mõjutegurid:

- Matkaradade vähene hooldamine;
- Infomaterjalide vähesus hoiuala kohta;
- Prügimajanduse funktsioneerimatus.

Vajalikud tegevused:

- Kohalike ettevõtjate ja maaomanike initsiatiivi suunamine ja toetamine hoiuala arendustegevuses (puhkemajanduse arendamine, koosluste majandamine, koolitused jne.) (Vt. 8.2.2. Trükised ja interneti koduleht, 8.6. Teavitustegevus);
- Võimalusel kasutada kaitsekorralduslike tegevuste teostamisel teostaja-

tena kohalikke vahendeid ja tööjõudu (Vt. 8.3.2. Pool-looduslike koosluste hooldamine);

- Hoiuala ning matkaraja tähistamine ja tähistuse hooldamine, turismirajatiste rajamine ja hooldamine (Vt. 8.2.1. Matkarajad, vaateplatvormid ja muu turismiinfrastruktuur).
- Külustuskoormuse suunamine. Suunata külastajad matkaradadega nii, et nad kõige vähem häiriks veelindude pesitsemist (Vt. 8.2.1. Matkarajad, linnuvaateornid ja muu turismiinfrastruktuur);
- Prügimajanduse korraldamine (Vt. 8.1.3. Prügimajandus).

7. TSONEERING

Räpina poldri hoiuala on pindalalt suhteliselt väike, kuid väga liigirikka linnustikuga ja poldri kohta kõrge linnustiku asustustihedusega ala. Linnustikule soodsa seisundi tagamiseks on hädavajalik tagada nii rohumaade ja märgalade optimaalne pindala ja majandamisrežiim kui ka olulised maastikstruktuurilemendid nagu metsatukad (sh ka üleujutatud ja kuivanud metsad), puudegrupid (sh võsatuksad), maaparandushunnikud ja teedeäärased võsaribad. Seetõttu on kaitsekorralduslikult väga oluline hoiuala tsooneerimine ja tsoonide piiride, ala soodsa seisundi ja tsooni majandamistingimuste määratlemine.

Enne hoiuala moodustamist koostasid maaomanikud PRIA-lt põllumajandustoetuste saamiseks külvikorraplaani aastateks 2004-2008, kus on ära näidatud igal kõlvikul kasvatatav kultuur. Kuna külvikorraplaanist mitte kinnipidamise tagajärjel jäävad maaomanikud ilma ka siiani väljamakstud toetustest, on aastani 2008 kultuurrohumaad ja loodusliku rohumaad tsooni majandamistingimused soovitusliku iseloomuga.

Hoiualale koostatav tsooneering on aluseks ala edaspidiseks majandamiseks ja looduskaitsemeetmete rakendamiseks. Sellest

lähtuv tegutsemine tagab pikaajaliselt soodsad pesitsus- ja peatustingimused kaitset vajavatele ja prioriteetsetele linnuliikidele ning säilitab kogu kompleksi struktuuri.

Tsooneering on koostatud aastatel 1999-2004 läbi viidud bioloogiliste inventuuride, välitööde ja vaatluste käigus saadud andmete põhjal. Tsoonid on järjestatud prioriteetsuse järjekorras kolme klassi, lähtuvalt nende alade sobivusest kaitsekorralduslikult väärtuslike linnuliikide pesitsus-, toitumis- või peatumispaikadeks:

- esmatähtsad elupaigad (prioriteetsus A) on väga sobivad paljudele prioriteetsetele linnuliikidele ja nende liikide asustustihedus on kõrge.
- tähtsad elupaigad (prioriteetsus B) on sobivad mitmetele prioriteetsetele linnuliikidele, kuid nende liikide asustustihedus on keskmine.
- vähem tähtsate elupaikade (prioriteetsus C) hulka kuuluvad muud hoiualale jäävad alad (nt õuemaad, Räpina rand, sadamaalad jms.), mis pole prioriteetsete linnuliikidele sobivad elupaigad.

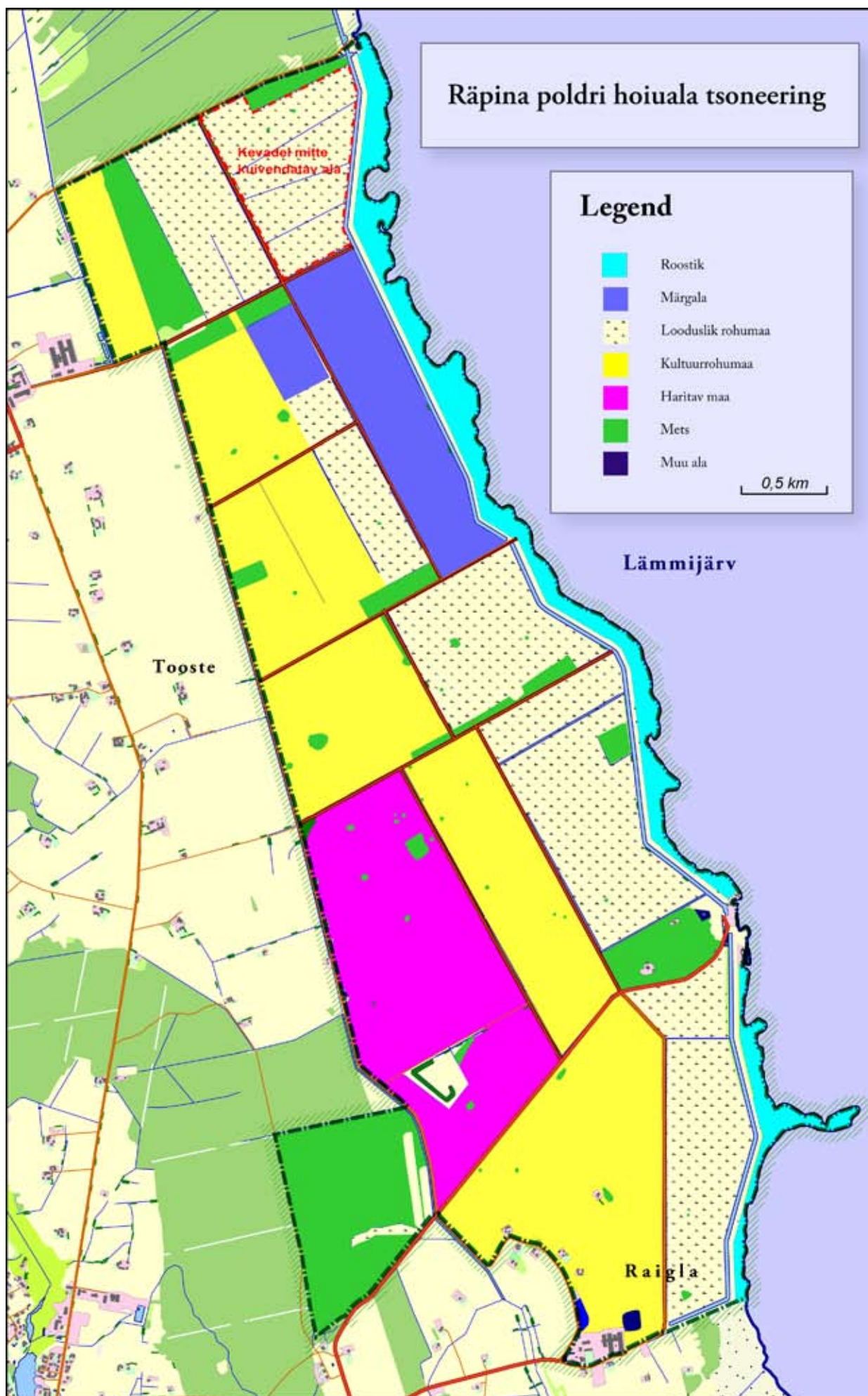
RÄPINA POLDRI LINNUHOIUALA TSOONID JA NENDE KIRJELDUSED

Märgalad	
Tunnused	Madalaveelised kestmalt üleujutatavad alad. Kõlviku sihtotstarve maatundus maa. 78 ha "püsimärgala" ja 18 ha "püsimärgala" kõrval olev roostik.
Prioriteetsus	A
Ala soodne seisund	Vähemalt 40 cm kõrgune veeseis säilib suurepinnalisel märgalal (nn "püsimärgala") pesitsusaja lõpuni so juuli keskpaigani. Vähemalt $\frac{3}{4}$ "püsimärgala" pinnast peab olema ilma tiheda kõrge taimestikuta (roostik, põõsastik). Püsimärgalast põhjapoole jääval üleujutatud alal ("nn poolmärgala") säilib madaveeline üleujutus rändeperioodil.

Looduslik väärtus	Märgalad on oluliseks pesitsus-, peatus- või toitumispaiaks järgmistele EL linnudirektiivi I lisa liikidele: väike-konnakotkas, sooräts, hüüp, mustviires, roo-loorkull, soo-loorkull, välja-loorkull, merikotkas, täpikhuik, väikehuik. Lisaks pesitseb siin II kategooria kaitsealune liik väikekajakas. Märgalad on oluliseks toitumis- ja peatumispaiaks läbirändavatele hanelistele ja sookurgedele. Märgala on oluliseks kudealaks kaitsealustele kahepaiksetele ning kaladele ning elupaigaks saarmale ja vesimutile.
Muud väärtused	Maastikuökoloogiline väärtus
Majandamine	Märgala majandamise peamiseks kriteeriumiks on optimaalse veeseisu tagamine tähtsate veelindude (väikekajakas ja mustviires) pesitsusaja lõpuni st juuli keskpaigani ja alal taimestiku niitmine. Märgala majandamise korraldab Riikliku Looduskaitsekeskuse Põlva-Valga ja Võru regioon (Vt 8.3.1. Märgala majandamine).
Roostikuala	
Tunnused	Looduslikult levivad Lämmijärve kaldail. Roostikuala koosneb peamiselt pilliroost ja pajust. Kokku ca 81 ha.
Prioriteetsus	A
Looduslik väärtus	Roostikuala on oluliseks pesitsus-, peatus- ja toitumispaiaks järgmistele EL linnudirektiivi I lisa liikidele: hüüp, mustviires, roo-loorkull, soo-loorkull, välja-loorkull, täpikhuik, väikehuik. II kategooria kaitsealustest liikidest toitub siin väikekajakas. Märgalad on oluliseks toitumis- ja peatumispaiaks läbirändavatele hanelistele.
Muud väärtused	Maastikuökoloogiline väärtus. Roostik on efektiivne looduslik filter nitrogeenide neutraliseerimiseks ning aitab vältida reostuse otsesest sattumist veekogusse. Suurendab ala ökoloogilist ja liigilist mitmekesisust.
Ala soodne seisund	Roo-alad säilivad massiividena Lämmijärve kaldaalal.
Majandamine	Roostikuala tihedust ja levikut võib reguleerida olemasolevates sadamates ja Peipsi (Perasoontse) rannas.
Looduslikud rohumaad	
Tunnused	Rohumaadest domineerib päideroo kooslus (Phalaroidetum). See on kõrgekasvuline, märgadele lammidele iseloomulik kooslus, milles valitseb nimiliik päideroog. Vaadeldav kooslus on praegu poldril kõige looduslähedasem. Looduslike rohumaade saagikust ei ole mõjutatud väetamise, harimise või teiste põllumajanduslike võtetega ja seetõttu on seal väljakujunenud liigirikas taimkate. Kõlviku sihtotstarve on looduslik rohumaad. Kokku ca 555 ha.
Prioriteetsus	A

Ala soodne seisund	Säilivad liigirikaste ja erineva taimestiku tihedusega looduslähedased niidukooslused koos alasad eraldavate puudetukkade ja põõsagruppidega. Kevadel toimub looduslikus veerežiimis lähtuvalt Lämmijärve-äärsetel aladel üleujutus ning säilivad võimalikult pikka aega ajutised veeloigud. Püsimärgalast põhjapoolse jääval üleujutatud alal ("nn poolmärgala") säilib madaveeline üleujutus rändeperioodil.
Looduslik väärtus	Looduslikud rohumaad on oluliseks pesitsus-, peatus- ja toitumispaigaks järgmistele EL linnudirektiivi I lisa liikidele: väike-konnakotkas, sooräts, mustviires, rukkirääk, täpikhuik, tutkas, roo-loorkull, soo-loorkull, välja-loorkull, rukkirääk, täpikhuik, tutkas, rohunepp, mudatilder. II kategooria kaitsealustest liikidest toitub siin väikekajakas. Looduslikud rohumaad on oluliseks toitumis- ja peatumispaigaks läbirändavatele hanelistele, kurvitsalistele ja sookurgedele.
Muud väärtused	Liigirikka taimestikuga looduslikud rohumaad, mis on liigendatud üksikute puu- ja põõsagruppidega, on väga kõrge looduskaitse väärtusega elupaigad. Maastikuökoloogiline väärtus, maastikupilti ilmestav traditsiooniline maakasutusviis, majandusliku väärtusega.
Majandamine	Looduslike rohumaade säilimiseks on vajalik niitmine või ekstensiivne karjatamine koormusega 0,2-1,2 lü/ha, milleks makstakse loodushoiutoetust. Niita ei tohi varem kui 1. juulil ning seda tuleb teha keskelt-lahku või servast-serva meetodil. Ei ole lubatud kasutada taimekaitsevahendeid ja väetisi, samuti ei ole lubatud umbrohu- ja kahjuritõrje. Kulu ja võsa põletamine on lubatud vaid külmunud pinnasel. Ei ole lubatud muuta loodusliku rohumaad kõlviku majanduslikku sihtotstarvet (nt üles künda). Hooldamisel tuleb niidul säilitada vanemaid puid ja põõsagruppe. Hoiuala kirdenurka jäävat rohumaad ei kuivendata kevadel kuni 1. juunini, mis loob eelkõige soodsad toitumistingimused arvukatele läbirändajatele ja kudealad kahepaiksetele.
Kultuurrohumaad	
Tunnused	Mitmeaastaste heintaimedega kaetud alad, mille saagikust on regulaarselt mõjutatud väetamise, harimise, seemendamise või teiste põllumajanduslike võtetega. Eelistatud kultuurid on hanede toidubaasi seisukohast lutsern, kerahain, ristikud, eelistades nende segakultuure. Kõlviku sihtotstarve haritav maa. Kogu tsooni pindalast 20% võib olla muude kultuuride all, soovitatavalt oder, nisu ja rukis. Kokku ca 318 ha.
Prioriteetsus	B
Ala soodne seisund	Majandatakse rohumaadena, kusjuures eelistatud on looduslikuma taimkattega alad.

Looduslik väärtus	Kultuurrohumaad on oluliseks pesitsus-, peatus- ja toitumispaiaks järgmistele EL linnudirektiivi I lisa liikidele: väike-konnakotkas, sooräts, roo-loorkull, soo-loorkull, välja-loorkull, rukkirääk, sookurg. Kultuurrohumaad on oluliseks toitumispaiaks läbirändavatele hanelistele ja kurvitsalistele.
Muud väärtused	Maastikupilti ilmestav traditsiooniline maakasutusviis; majandusliku väärtusega.
Majandamine	Haritava maa väetamisel võib mineraalväetiste ja sõnnikuga anda kogu haritava maa keskmisena hektari kohta kuni 170 kg lämmastikku aastas, millest mineraalväetistega on lubatud anda kuni 100 kg lämmastikku. Niita tuleb keskelt-lahku või servast-serva meetodil ja mitte varem kui 1. juulil. Hooldamisel tuleb niidul säilitada vanemaid puid ja põõsagruppe. Lubatud on võsa ja kulu põletamine vaid külmunud pinnaselt.

Kraavid ja kanalid

Tunnused	Kuivenduse eesmärgil rajatud sirged vooluveekogud koos seda ääristavate puude ja põõsastega.
Prioriteetsus	B
Ala soodne seisund	Säilivad olemasolevad kraavid avatuna, mille kallastel on säilinud puud ja põõsaribad.
Looduslik väärtus	Kraavid ja kanalid on oluliseks pesitsus-, peatus- või toitumispaiaks järgmistele EL linnudirektiivi I lisa liikidele: sarvikpütt, mustviires, roo-loorkull, soo-loorkull, merikotkas, must-toonekurg, punaselg-õgija. Lisaks II kategooria kaitsealustest liikidest toitub siin väikekajakas.
Muud väärtused	Maastikuökoloogiline väärtus, kuivendussüsteemi oluline osa.
Majandamine	Lubatud on kraavide hooldamine nende toimimiseks vajalikul määral.

Looduslikud metsad ja metsatukad

Tunnused	Suuremal või vähemal määral metsakooslusega sarnanevad üksused: metsatukad, metsaribad, puistud. Metsamaad metsaseaduse mõistes. Kokku 161 ha.
Prioriteetsus	B (metsamassiivis linnuhoiuala Räpina linnapoolses osas - A)
Ala soodne seisund	Säilivad olemasolevad metsad ja metsatukad, kus on säilinud puistu liigiline ja vanuseline koosseis ning piisavalt surnuid puitu ja lamapuitu.
Looduslik väärtus	Metsatukad on oluliseks pesitsus- ja toitumispaiaks järgmistele EL linnudirektiivi I lisa liikidele: väike-konnakotkas, valgeselg-kirjurähn, musträhn, laanepüü, öösorr, väike-kärbsenäpp. Metsatukad ja -ribad loovad soodsa maastikustruktuuri, pakkudes varjetingimusi pesitsevatele ja rändavatele kaitsealustele liikidele.
Muud väärtused	Suurendab ala looduslikku mitmekesisust. Maastikuökoloogiline väärtus, majanduslik väärtus, tuulekaitse.

Majandamine	Poldri alale jäävaid metsi ja metsatukki tuleb majandada püsimeetsana, et säilitada kaitseala elupaikade struktuur ja pesitsusvõimalused paljudele linnuliikidele. Metsade majandamisel tuleb säilitada puistu liigilist ja vanuselise koosseisu ning samuti seisvaid surnuid puid ja lamapuitu. Kehtestada sesoonne raiekeeld ajavahemikus 01.04–31.07, vähendamaks kevadsuviste raie kahjulikku mõju metsaelustikule, alustaimestikule ja kasvamaajäänud puudele.
Haritav maa	
Tunnused	Traditsiooniline maaviljelusala. Kokku ca 178 ha.
Prioriteetsus	B
Ala soodne seisund	Suuremal osal alast kasvatatakse teravilja. 100 ha kasvatatakse söödapõldudeks na otra, nisu või talirukist.
Looduslik väärtus	Haritavad maad on oluliseks toitumispaiaks järgmistele EL linnudirektiivi I lisa liikidele: väike-konnakotkas, roo-loorkull, välja-loorkull, soo-loorkull, sookurg. Haritavad põllud on oluliseks toitumispaiaks läbirändavatele hanelistele, kurvitsalistele ja sookurgedele.
Muud väärtused	Majanduslik väärtus
Majandamine	Lubatud on intensiivne põllumajandus. Ei ole soovitatav kasutada pestitsiidide ja taimekaitsevahendeid. Eelistatud kultuurid on oder, nisu ja rukis.
Muud alad	
Tunnused	Muud alad sh õuemaad, Peipsi (Perasoontse) rand
Prioriteetsus	C
Ala soodne seisund	-
Looduslik väärtus	Väike looduslik väärtus
Muud väärtused	Majanduslik väärtus, kultuurilis-ajalooline väärtus
Majandamine	Majandatakse vastavalt kõlviku sihtotstarbele
Looduslikud ja looduslähedased elemendid	
Puudegrupid, hekid ja põõsaribad	Üldkülastatavate objektide läheduses ja hoonete ümbruses. Ilmestavad maastikku, paiknevad elustikulise tähtsusega põllumajandusmaastikul (rändete varjekohad, pesitsuskohad jmt). Võimalusel säilitada.
Põllu- ja teepeenrad	Elustikuline ja esteetiline väärtus põllumajandusmaastikel. Liigirikkuse seisukohalt tuleks hooldada sarnaselt niitudele, s.t. niita üks kuni kaks korda suve jooksul.

8. TEGEVUSKAVA

8.1. SÄILITAVAD TEGEVUSED

8.1.1. Hoiuala välispiiri tähistamine

Hoiuala nimega tähised paigaldatakse kõigi sõidetavate teede ja hoiuala piiri lõikumiskohtadesse. Piiride tähistamiseks tellitakse tsingitud metallpostidele kinnitatud tähised riigi maantee äärde ja puitpostidele kinnitatud tähised erateede äärde. Hoiuala maismaapiiri tähistamiseks on vaja 11 piiritähist. Piiritähise orienteeruv maksumus: 3 m metallpost 250 kr, 3 m puitpost 100 kr, piiritähis koos klambritega 250 kr ja paigaldus 300 kr.

Oodatav tulemus: hoiuala välispiir on arusaadavalt tähistatud.

8.1.2. Maa vahetamine ja riigile ostmine

Maa riigi omandisse ostmine ja vahetamine toimub "Looduskaitseaduse" § 16 lg 2; § 19; § 20 ja "Maareformi seaduse" § 23 lõike 2 kohaselt. Hoiualale jääb ca 1300 ha eramaid. Maade vahetamist ja riigile ostmist on vajalik rakendada maaomanike soovil püsimärgalale jäävate maade kompenseerimiseks, kuna sellel alal on senine majandustegevus piiratud oluliselt (vt tegevus 8.3.1.). Lisaks on majandustegevust kitsendatud ka kõigis teistes A ja B prioriteetsusega tsoonides, kuid selles tsoonis on eelistatud otstarbekam kompensatsioonide ja toetuste maksmine. Maade vahetamise või ostmise korraldab Maa-amet maaomaniku ja hoiuala valitseja põhjendatud ettepaneku alusel seaduses ettenähtud korras. Kuna riigimaade hulk Põlvemaal on väga väike, siis orienteeruv vajadus maade ostuks on 100-200 ha (peamiselt märgalale jäävad maad ja loodusliku rohumaa tsooni jäävad maad) ja vahetuseks 200 ha.

8.1.3. Jäätmehooldus

Jäätmehoolduse korraldamine on vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele kohaliku omavalitsuse funktsioon. Vähendamaks hoiuala prahistamist küllastajate poolt paigaldatakse hoiualale vähemalt neli prügikasti või -konteinerit: ühe randa, ühe vaatetorni ja kaks infotahvlite juurde ning neid tühjendatakse vähemalt kord kuus, perioodil 1. mai kuni 1. november.

Prügi eemaldamine on maaomaniku kohus. Selleks, et vähendada reostusohu ning küllastajatele ligipääsu tagamiseks eramaadel korraldab LKK Kagu regioon koostöös omavalitsusega, VVO-dega või maaomanikega igal aastal ühe talgu ebaseaduslike prügimahapaneku kohtade likvideerimiseks. Talgute korraldamise maksumus koosneb teavitusest, talguliste transpordi, toitlustuse, töövahendite (kindad, prügikotid) ning prügi äraveo maksumusest. Orienteeruvalt on ühe 25 osavõtjaga talgute maksumus 4000 kr.

Oodatav tulemus: paraneb keskkonnakvaliteet poldril

8.2. EKSPONEERIVAD TEGEVUSED

8.2.1. Matkarajad, vaatetornid ja muu turismiinfrastruktuur

Räpina vallavalitsus hooldab nende poolt rajatud vaatetorne ja matkarada, LKK Kagu regioon ülesandeks on hoiuala paiknevate loodusinfoga infotahvlite kaasajastamine vastavalt vajadusele. Uute matkaradade ja turismirajatiste ehitamist väljaspool Peipsi randa ja selle vahetus ümbruses tuleb vältida, et vähendada inimeste poolset häirivat mõju linnustikule.

Peipsi randa ja sadamat arendab omavalitsus koostöös ettevõtjatega ning see toimub läbi detailplaneeringu ja keskkonnamõjude hinnangu.

LKK Kagu regiooni ülesandeks on hoiuala tutvustavate infostendide paigaldamine ja uuendamine. Hoiuala kolmele suuremale sissesõiduteele paigaldatakse hoiuala tutvustav infostend, millele paigaldatakse ilmastikukindlal alusel hoiuala kaart ning tekstid hoiuala matkarada tutvustusega ning külastaja meelespeaga.

Lisaks ülaltoodud tegevustele tuleb hoiuala kaitse korraldajal suunata ka teede hooldamist, kuna kontrollimatu küllastamine häirib nii rändel peatuvaid linde kui ka märgalal koloniaalselt pesitsevaid linnuliike. Vajalikud tegevused:

- LKK Kagu regioon korraldab linnuvaatlustorni lähiste parkimistasku rajamise ja korraldada iga-aastaselt tee hooldus kuni parkimistaskuni. Parkimistasku rajamine eeldab nii parkla maa-ala kui kajuurdepääsu tee omanikuga lepingu sõlmimist;
- Vallavalitsus korraldab matkaraja hoolduse vastavalt teede lagunemisele ja kinnikasvamisele, mis tagab matkaraja normaalse läbitavuse jalgrattaga ja jalgsi;
- Külastuskoormuse reguleerimiseks on vajalik piirata külastajate liikumist loodava märgala ääres lindude kevadrände ja pesitsusajal 01.aprillist kuni 15.juulini. Nimetatud teelõik on vähekasutatav maaomanike poolt. Külastuskoormuse reguleerimiseks paigaldab LKK Kagu regioon nimetatud teele teavitavad märgid.
- Muid erateid hooldavad maaomanikud või vallavalitsus vastavalt vajadusele. Teede ääres on soovitatav ühel kraavi kaldal säilitada võsariba, mis on sobivaks rändeteeks väikestele värvulistele ja vähendab lindude häirimist külastajate poolt.

Maksumus: 1x1m infostendi maksumus: materjalide kogumine, kujundamine ning trükkimine 5 mm PVC-le ja lamineeri-

mine 2500 kr ja puidust stendialus 3000 kr. Matkaraja viida maksumus on posti ja paigaldusega 400 kr ja teavitava märgi maksumus 1000 kr.

1 km sõidutee aastase hoolduse maksumus on orienteeruvalt 10000 kr.

Oodatav tulemus: kohalikud inimesed ja külastajad on teadlikud poldri looduskaitsest väärtustest ning nende väärtuste säilitamisest.

Teede olukorra paranemisega paraneb märgala külastatavus kui ka ümbruskonna elukvaliteet, kuid suunamise läbi väheneb külastatavuse kasvust tulenev lindude häirimine.

8.2.2. Trükised ja interneti koduleht

Hoiuala ja Natura 2000 põhimõtete tutvustamiseks trükitakse voldik, milles tutvustatakse hoiualale väärtusi ja hoiuala säästva majandamise põhimõtteid. Trükises on ka hoiuala kaart ja külastaja meelespea. Trükist jagatakse kohalikele elanikele ja külastajatele infopunkti kaudu tasuta. Otstarbekas on trükist tellida 500 eksemplari kaudu ja hiljem uuendada vastavalt vajadusele.

Lisaks uuendatakse varem Räpina vallavalitsuse poolt koostatud matkaraja materjale vastavalt vajadusele.

Pidevalt toimub ka väljaarendatud Räpina poldri hoiuala kodulehe (www.envir.ee/rapi-napolder) täiendamine.

Maksumus: 500 eksemplari A4 mõõdus 4+4 värviga 4 leheküljelise trükise maksumus jaguneb materjalide (tekstid, pildid, joonised) kogumine 2500 kr, materjalide küljendamine 1000 kr ja trükkimine 4000 kr.

Oodatav tulemus: kohalikud inimesed ja külastajad on teadlikud poldri looduskaitsest väärtustest ning võimalustest nende väärtuste säilitamiseks.

8.3. ELUPAIKADE KAITSE

8.3.1. Märgala majandamine

Märgala majandamine on suunatud olemasoleva liigniiske ala hoidmiseks lindudele pesitusperioodil sobivaks märgalaks, kus soovitavalt püsib pesitusperioodil kuni 40-60 cm sügavune veekiht, kaitsmaks pesitsevaid linde kiskjate rüüste eest ja säilib suuremas osas märgalast rohumaale omane taimestik. Selleks eraldatakse märgala poldri kuivendussüsteemi kanalitesse rajatavate tammi ja regulaatoritega (märgala veetaset reguleerivad regulaatorid asuvad riigimaal, teised eramaadel paiknevad regulaatorid ja truubid aitavad ülejäänud poldrisüsteemidel optimaalselt toimida) ning piirdetammiga, rajatakse kahe poldri ühendamiseks ringvoolukanal ning märgalal tagatakse vajalik veekihi sügavus pumpamise abil. Nimetatud tööde teostamiseks on koostatud ehitusprojekt. Pumpamise korraldamiseks on planeeritud soetada teisel-datav pump.

Soovitud 40-60 cm veekihi saamiseks peab veetase olema absoluutsel kõrgusel 30,40m. Pidades silmas Peipsi veetaseme pikaajalist dünaamikat, siis märgala täitumine toimub veega aprilli lõpus või mai algul. Pikaajaliste keskmiste põhjal on sellel perioodil Peipsi keskmine veetase 30,42 m tasemel. Planeeritud veetase tuleb saavutada mai esimesel poolel või hiljemalt keskpaigaks. Seetõttu on vajalik vee juurdepumpamine madala veetaseme korral nii märgala täitmiseks kui veetaseme hoidmiseks (aurustumise ja filtratsiooni kompenseerimiseks) (Laanetu, 2005).

Optimaalse veetaseme säilitamiseks on pumpamise kõrval vajalik regulaatorite sulgemine, šandooride sulgemine ja avamine, pumpade hooldamine, veetasemete registreerimine ja järelvalve. Peale taimestiku niitmist suve lõpus alustatakse vee isevoolset kogumist märgalale. Väheste sademete ja Lämmijärve madala veeseisu korral on vaja pumpamist alustada juba talvel. Soovitud kevad-suvise

üleujutuse saavutamiseks on kõige olulisem koguda maksimaalselt kevadine sulavesi nii isevoolset kui hiljem vajadusel ka pumbates. Märgala kuivendamine toimub peale väikekajakaja ja mustviirese pesitsemise lõppu (orienteeruvalt 15.juuli paiku). Märgala kuivendamiseks avatakse märgala lõunaosas olev regulaator ning vesi lastakse märgala kraavidesse. Vajadusel tellitakse ka veetaseme alandamineveeühistu omanduses olevate pumpajaama abil.

Pumpamise korraldamise elementaarseks eeltingimuseks on ülevaade tegelikkuses esinevast veeseisust. Selleks on ehitusprojektis ette nähtud kolm mõõtelatti. Veetasemed registreeritakse vähemalt korra nädalas.

Märgala efektiivseks toimimiseks sobiva pesituspaigana väikekajakale, mustviirele kui ka teiste veelindudele on oluline, et märgala taimkatte sarnaneks hooldatud luha taimestikule. Kindlasti tuleb vältida ala lausroostumist ja planeerida vahendid märgala korrashoiu tööde tellimiseks. Peale pesitusperioodi lõppu tuleb lasta veetase alla, misjärel ligikaudu kuu aja jooksul ala kuivab ja seejärel tuleb niita vees kasvama hakanud ja peale vee allalaskmist osaliselt lamandunud taimestik. Tegu on suurtaimestikuga kus valitsevateks liikideks on püstkastik, päideroog, pilliroog ja tarnad. Kokku võib niidetav mass olla 50-70 tonni hektarilt. Selle niitmine ja äravedu eeldab spetsiaalsete vahendite olemasolu. Soovitavaks ja odavamaks lahenduseks on haljasmassi niitmine, purustamine järelveetavale kärule ning selle äravedu komposteerimise väljakule või loomasöödaks. Haljasmassi mahajätmine põhjustab vee kvaliteedi olulist halvenemist üleujutuse perioodil ja sellega ka teatavat kahjulikku mõju elustikule ning Lämmijärvele. Lainetusest tingitud kallaste uhtumise vältimiseks ja lindude varjetingimuste parandamiseks on soovitatav kraavide lähistel säilitada põõsastikku.

Ala tuleks niita regulaarselt vähemalt 60 hektari ulatuses. Niitmist ei saa tõenäoliselt

alustada enne augustikuud ja seetõttu heina kuivatamine on vähetõenäoline. Tööde varasemat teostamist takistab ka taimestikuga kaetud pinnase aeglane kuivamine.

Kuna selline ala majandamine on esmakordne lähipiirkonnas, selgub täpne niitmise režiim ja sobilik veetaseme kõrgus aastatepikkuse seire tulemusena.

Kuna märgala on hoiuala väärtuste säilimise seisukohalt esmatähtis aga hoiuala kaitsekorralduslikult optimaalne (ülalkirjeldatud) majandamine seab maaomanikele märgala maakasutusel ranged raamid ja vähendab oluliselt nende võimalusi erinevate põllumajanduslike toetuste saamiseks on tähtis märgala alla jäävate maade vahetus või ostmine riigile (Vt tegevus 8.1.2.). Hoiuala kaitsekorralduslikult märgala majandamise rakendamise korral pole maaomanikel võimalik tegeleda märgalal tootmistegevusega, kuna märgalal poollooduslikul kooslusel kasvavat heina saab niita alles augustikuus. Selleks ajaks on aga hein kaotanud oma väärtuse loomasöödana.

Maksumus: Märgala majandamine koosneb kahest erinevast tegevusest: veetaseme reguleerimine ning märgala taimestiku iga-aastane niitmine ja äravedu. Veetaseme reguleerimise maksumus on aastas 40 tuhat krooni. Märgala taimestiku niitmine maksab 180 tuhat krooni, kuna märgala soostuv pinnas võimaldab seal niita vaid spetsiaalse tehnikaga ja niidetud taimestik tuleb alalt ära vedada.

Oodatud tulemus: Hoiualal on säilinud ca 100 ha suurune püsiva veetasemega ning madala taimestikuga märgala, mis sobib pesitsemiseks eelkõige mustviiresele ja väikekajakale. Märgala on sobivaks pesitsuspaigaks ka teistele arvukatele veelindudele ning kudealaks konnadele ja kaladele.

8.3.2. Poollooduslike koosluste hooldamine

Erineva niiskusrežiimiga poollooduslikud kooslused on sobivateks elupaikadeks paljudele kaitsekorralduslikult väärtuslikele linnuliikidele, eelkõige rukkiräägule, mustsaba-viglele, tutkale ja soorätsule.

Hoiualal on aastatel 2003-2005 taastatud ja hooldatud suur osa avatud maastikust. Edaspidise hoolduse korraldamisel tuleb eeljärgjekorras toetada looduslike rohumaade tsooni jäävate niitude hooldamist (niitmist või karjatamist), kuid rahaliste vahendite olemasolul tuleb toetada ka teiste rohumaade hooldamist. Hoiualal olevate niitude niitmise tehnoloogia ja aja määrab LKK Kagu regiooni loodushoiutoetuse lepingus. Kasutada tuleks väikese erisurvega traktoreid ning eriti halva kandvusega lõikudel niita käsitsi või karjatada. Saadud hein eelistatult kas komposteerida väljaspool hoiuala, kokku koguda või kasutada loomasöödaks. Erandjuhtudel on lubatud ka purustajate kasutamine.

Maksumus: Kuna looduslikud niidud paiknevad liigniisketel ja mätastunud aladel, tuleb nende niitude hooldamisel rakendada luhtadele ettenähtud toetuste piirmäärasid. Tsoneeringu järgi on hoiualal ca 550 ha looduslikke rohumaad, mis vajavad iga-aastast niitmist või karjatamist.

Oodatud tulemus: Hoiualal on säilinud vähemalt 400 ha liigirikkaid loodusliku taimkattega niite ning loodussõbralik põllumajandustegevus hoiualal ja selle ümbruses.

8.4. TOETUSED JA KAITSEKORRALDUSLIKULT VÄÄRTUSLIKE LINNULIIKIDE POOLT PÕLLUMAJANDUSELE TEKITATUD KAHJU HÜVITAMINE

Läbirändel peatuvate lindude (haned ja sookurg) ning põllumajandusliku tootmise vahelise konflikti põhjused on (Leito, 2001):

1. põllumajanduslikel kõlvikutel toituvad haned ja sookured tekitavad Eestis arvestatavat majanduslikku kahju;
2. lindude tekitatud majanduslik kahju põhjustab ja võimendab sotsiaalseid pingeid kahjustuspiirkondades;
3. kehtiv kord kahjude kompenseerimiseks ei lahenda vaadeldavat sotsiaal-majanduslikku probleemi tervikuna.

Konflikti lahendamiseks tuleks teha teavitustööd, et teadvustada põllumajandusvõtteid, mille korral kahju on minimaalne, maksta põllumajanduslikud kahjud vastavalt keskkonnaministri 13. detsembri 1999.a. määrusele nr. 101 "Kaitsealuste loomade ja kevadrändel viibivate lindude tekitatud kahju hindamise meetodika ja kord" ja toetada söödapõldude rajamist.

Hanede puhul peetakse vajalike söödapõldude arvestuslikuks suuruseks ca 50 ha/1000 linnu kohta, kusjuures kompensatsiooniala kõlvikute vajalikkuseks struktuuriks peetakse hanede puhul ca 75 % rohumaid ning 25 % põlde. Kuna kevadel peatub hoiualal ca 8000 hane peaks poldril olema 100 ha põlde ja 300 ha rohumaid. Tsoneeringu järgi on need pindalad tagatud. Seega on vajalik lisaks loodushoiutoetusi ca 100 ha odra-, talirukki- või nisu külvida söödapõldude rajamiseks.

Arvestades hanede suurt kontsentratsiooni hoiualal ja kahjude hindamine kulukust praeguse meetodika järgi on söödapõllu (kompensatsiooniala) loomine hoiualal kõige efektiivsem moodus. Söödapõldude rajamata

jätmisel tekitavad haned hoiuala ümbritsevatele põldudele suuri kahjusid ning põllumehed on sunnitud erinevate meetmetega linde häirima. Selline olukord süvendab maaomanikes umbusku ja negatiivset hoiakut looduskaitse suhtes. Seetõttu on oluline põllumajanduslike otsetoetuste sidumine looduskaitse nõuetega (hoiuala tsoneeringuga) ja nende efektiivne rakendamine. Soovitatav on ka Keskkonnaministeeriumi poolse söödapõldude rajamise toetuse rakendamine.

Kuna haned toituvad meelsasti ka väljaspool hoiuala olevatel viljapõldudel on lisaks nende maaomanike teavitamise hanekahjude vältimiseks (peletamine, kultuuride valik jne) maksta ka kompensatsiooni oluliste hanekahjustuste tekkimise eest vastavalt kehtivale korrale.

Maksumus: teraviljale tehtud kulutused 2500 – 3500 kr/ha (sõltuvalt seemnest) söödapõldude rajamiseks ja hanekahjustuste kompenseerimiseks.

Oodatav tulemus: loodussõbraliku põllumajandustegevuse säilimine hoiualal ja selle ümbruses.

8.5. RÖÖVLOOMADE ARVUKUSE OHJAMINE

Rebane, mink ja kährlik on poldriala tüüpilised röövloomad, kellele leidub siin rohkesti toitu ja varjumispaiku.

Nende röövloomade arvukust tuleb poldriala reguleerida, et vähendada röövloomade rüüstest tekkivat kahju lindude populatsioonidele. Räpina poldril rebase, mingi ja kährliku optimaalseks arvukuseks on üks pesakond.

Tegevuse kirjeldus:

- Hoiualal toimub kährliku, rebase ja mingi arvukuse pidev kontroll ja vajadusel arvukuse piiramine spetsiaalsete kastpüünistega, kuhu ei satu harilikult teisi loomi.

- keskkonnateenistusel jahipiirkonna kasutusõiguse loal Räpina poldri hoiualal rebane, mingi ja kähriku küttimismahtude ja maksimaalse arvukusemääramisel arvestada ekspertide hinnanguna, et nimetatud röövlomide optimaalne arvukus on 1 pesakond.

Oodatav tulemus: kaitsekorralduslikult väärtuslikud linnuliigid pesitsevad edukalt.

8.6. TEAVITUSTEgevus

Üha enam muutub loodus- ja keskkonnakaitses keskseks temaks haridustöö. Sest ainult siis, kui kohalikud elanikud ise väärtustavad end ümbritsevat keskkonda, saab hakata rääkima seatud eesmärkide saavutamisest. Seejuures on oluline suunata tähelepanu eelkõige noortele, kes omavad loomulikku huvi avastada ja jälgida loodust.

Inimeste järjepidev teavitamine aitab kaasa hoiuala elustiku kaitsesele ning selle efektiivseks korraldamiseks tehakse koostööd mittetulundusühingutega, vallavalitsusega ning teiste institutsioonidega.

Koolituspäeva maksumuseks on arvestatud ligikaudu 5000 kr ja see sisaldab lektorite honorari, ruumide ja esitlustehnika renti, õppematerjalide paljundamist ning kohvilauda.

Planeeritavad tegevused on:

- looduslaagrite ja -päevade korraldamine;
- õppepäevad maaomanikele säästlikust põllumajandusest ning toetustest ja kompensatsioonidest;
- õppepäevad turismiettevõtjatele hoiuala väärtustest ja nende eksponeerimisest.

Oodatav tulemus: loodussõbraliku põllumajandustegevuse säilimine hoiualal ja selle ümbruses. Poldril toimib edukalt loodushoidlik turism, mis tutvustab hoiuala väärtusi ja aitab kaasa nende väärtuste säilimisele.

8.7. TEADUSTÖÖ, SEIRE JA TULEMUSLIKKUSE KONTROLL

8.7.1. Teadustöö ja seire

Endise intensiivse põllumajandusalana on hoiuala kaitse korraldamine keeruline. Hoiuala valitsejal tuleb leida kompromissid maaomanikega poldri kuivendusrežiimi ja haritava maa osakaalu leidmisel. Seetõttu on tähtis jälgida poldri majandamise mõju poldri linnustikule seire kaudu.

Oluline on kõikvõimalike hoiuala territooriumil toimivate teadus- ja rakendusuuringute koordineerimine hoiuala valitseja ja LKK Kagu regiooni poolt.

Hoiualal on vajalik:

- **Haudelinnustiku regulaarne seire** (alates 2004.a. seiresammuga 7 aastat vastavalt Natura 2000 ala seirele). Hoiualal leitud kaitsealused liigid tuleb kanda EELIS-e andmebaasi ja lisada sinna pidevalt uued leiandmed. Seejuures tuleb eriti rõhku pöörata seni problemaatiliste liikide (soopart, viupart, piilpart ja tutkas) pesitsuskindluse ja arvukuse hinnangule. Seire korraldatakse riikliku seire raames.
- **Rukkiräägu ja täpikhuiga (öölauljate) arvukust loendatakse** igal aastal kolmel korral (öö) mai lõpus ja juunis. Meetodiks on transektoendused püsitransektidel. Seire korraldab LKK Kagu regioon, tellides seire linnuekspertidelt.
- **Väikekajaka ja mustviirese pesitsusloendused** toimuvad igal aastal kogu hoiualal, sh. loodaval märgalal. Kolooniaid loendatakse igal aastal kolmel korral (juuni alguses ja keskpäigas ning juuli alguses). Loendatakse nii haudepaare kui ka pesi. Kõik kolooniaid kaardistatakse. Pesitsusedukust hinnatakse poegade koguarvu suhtena munade arvuks täiskurna perioodil. Seire korraldab LKK Kagu regioon, tellides seire linnuekspertidelt.
- **Kevadiste veelinnukogumite seire** eesmärgiks on hanede ja partide arvukuse ja leviku

jälgimine hoiualal. Loendused toimuvad igal aastal kogu poldrit hõlmaval püsिमarsruudil märtsi keskpaigast mai teise pooleni iga 10 päeva tagant. Haneliste maksimumarvukuse täpsemaks fikseerimiseks teostatakse 1 lennu-loendus mai esimesel poolel vahetult prognoositud kuupäeval. Seire korraldatakse riikliku seire raames.

- **Jahistatistika** eesmärgiks on hoiualal lastud ulukite (veelinnud ja imetajad) täpse arvu fikseerimine ning jahipidamise mõju hindamine faunale. Andmed saadakse jahipiirkonna kasutajalt ja lubade väljaandjatelt. Tähtis on ka jahipidamise mõju hindamine partlaste sügisrändel. Töö tellimine osutub vajalikuks peale märgala lõplikku valmimist ja rände inventuuri eksperdi soovitusel.

Ülalnimetaud nelja seire andmeid kasutatakse ka kaitsekorralduse “tulemusseirena”. Tulemuste hindamisel võib kasutada kaitsekorralduskava lisas 2 toodud kaitsekorralduslikult väärtuslike liikide optimaalset arvukust.

- **Hüdroloogiline ja vee kvaliteedi seire** eesmärgiks on poldri veetaseme ja vee kvaliteedi jälgimine. Veetaseme ja kvaliteedi jälgimiseks rajatakse 3 vaatluspunkti, kuhu paigaldatakse märgala rajamisel mõõdulatid ning viis proovivõtukohta. Veetaseme mõõtmisagedus on aprillist kuni oktoobrini üks korda nädalas ning oktoobrist aprillini üks kord kuus. Vajalikku proovivõtusedust on praegu võimatu lõplikult hinnata, sest see selgub alles märgala käikuandmise järel. Vastavalt valitud variandile ning seega ka veerežiimi reguleerimise lahendusele on hiljem võimalik proovivõtusedust suurendada või vähendada. Ehitustöödeks ettevalmistusperioodil ja esimesel ehitusaastal võiks veekvaliteedi hindamise proovivõtusedust kõikides proovivõtupunktides olla 5 korda aastas: aprillis, mais, juunis, augustis ja oktoobris, mis tähendaks 25 veeproovi aastas. Hiljem võiksid ära jääda juuni ja augusti proovivõturingid ja aastane veeproovide arv langeks viieteistkümnele. Veeproovide võtmine ja

nedne analüüs tellitakse selleks pädevalt asutuselt (nt OÜ Tartu Keskkonnauuringud). Vee keemilise analüüsi korraldamiseks on Keskkonnaministeeriumi tellimisel koostatud veeseire kava, mida viiakse ellu riikliku seire raames. Veetaseme jälgimist teostab LKK Kagu regioon või ettevõtja, kellelt tellitakse märgala veetaseme reguleerimine.

- **Maakasutuse seire** eesmärgiks on jälgida majandus- ja hooldustegevuste ulatust ja levikut hoiualal ning hinnata selle mõju prioriteetsete liikide arvukusele, levikule ja pesitusedukusele ning maakasutuse vastavust tsoneeringule. Selleks kaardistab LKK Kagu regiooni spetsialist igal aastal kogu hoiualal toimunud tegevused kahel korral juunis ja oktoobris ning koostab rohumaade hooldamise ja kasvatatavate kultuuride kaardid.

8.7.2. Tulemuslikkuse kontroll

Tulemuslikkuse hindamise käigus analüüsitakse saavutatud tulemust kavandatud tegevuse osas. Kaitsekorralduslikult väärtusliku liigi kaitse (soodsa seisundi) eesmärgil tehtavate tegevuste tulemuslikkust saab hinnata kaitstava liigi seisundi järgi (arvukuse muutused, sigimisedukus, elujõulise populatsiooni säilimine jne). Seire ja rakendusuuringud peavad aitama hinnata, kas kaitsekorralduslikud võtted aitavad täita ala kaitseeesmärki (eesmärke), milleks tuleb teostatavad kaitsetegevused registreerida. Tulemuslikkuse hindamisel tuleb analüüsida, kas tegevus aitas kaasa kaitse-eesmärgi saavutamisele ja kui edukalt. Analüüs peab sisaldama hinnangut tehtud kulutuste ja saavutatud tulemuste suhtes. Tulemuslikkuse hindamist tehakse iga kaitsekorraldusaasta lõpus. Kogu kava analüüsitakse kaitsekorraldusperioodi lõpus, millest lähtudes koostatakse järgmiseks perioodiks uus kaitsekorralduskava

8.8. HOIUALA VALITSEMINE JA KAITSE KORRALDAMINE

Hoiuala valitseb Põlvamaa keskkonnateenistus, kelle põhiülesandeks on hoiuala teatiste menetlemine.

Kaitsekorralduskavaga ettenähtud kaitsekorralduslikud ülesanded viib ellu LKK Kagu regiooni, kelle ülesanneteks on:

- koostöö korraldamine teiste huvigruppidega (kohalik elanikkond, ettevõtjad, Räpina vallavalitsus, õppeasutused, RMK);
- hoiualal tehtavate tööde (poollooduslike koosluste hooldamine, seire, teadusuuringud jne) korraldamine;
- loodushoiutoetuste lepingute sõlmimine;
- loodushariduse edendamine.

Valitseja ja LKK Kagu regiooni majandamiskulud kaetakse riigieelarvest.

Töötajad: 2005. aasta detsembrikuu seisuga oli Põlvamaa keskkonnateenistuses täiskohaga tööl kaks koosseisulist looduskaitse spetsialisti.

8.9. KAITSEKORRALDUSKAVA UUENDAMINE

Käesolev kaitsekorralduskava eelarve on koostatud 2008. aastani. Kava täiendatakse 2008. aastal eelarve osas kuni 2014. aastani. Järgmist kava tuleb ette valmistada pidevalt käesoleva kaitsekorralduskava täitmise ajal. Kaitsekorralduskava järgmiseks korraldusperioodiks (2015 - 2024) koostatakse 2013. aastal.

Järgmise kaitsekorralduskava koostamise aluseks on käesoleva kava täitmise analüüs: kava alusel tehtud tööde dokumentatsioon, kava täitmise käigus tehtavate teadusuuringute

ja seire tulemused ning nende põhjal teostatud tulemuslikkuse kontrolli hinnangud.

Kava koostamiseks tuleb välja töötada lähteülesanne ning kooskõlastada see Keskkonnaministeeriumiga. Koostatakse kava projekt, vajadusel täiendatakse andmeid lühiajaliste inventuuride abil, kogutakse kava projekti kohta ekspertarvamused ning korraldatakse projekti avalik arutelu. Kaitsekorralduskava lõplik variant valmib 2014. aasta lõpuks.

Planeeritav tegevus

- 2008.a. käesoleva kaitsekorralduskava täiendamine ja uue eelarve tabeli koostamine maksumusega 10 000 krooni.
- Uue kaitsekorralduskava ettevalmistamine 2013-2014.a.

8.10. VAJALIK TEGEVUS

Vastavalt looduskaitse seaduse §17 määratakse hoiualal vajalikud tegevused kaitsekorralduskavaga. Hoiuala poollooduslike koosluste säilimiseks vajalikku töö tegemist ei loeta majandustegevuseks ega ettevõtluseks.

Räpina poldril on LKK Kagu regiooni vaja korraldada vajaliku tegevusena poollooduslike koosluste hooldamine (Vt tegevus 8.3.2). Seejuures tuleb rahaliste vahendite nappuse korral eelistada eelisjärjekorras märgade koosluste (püsimärgala ja sellset põhjapoolse jääval üleujutatud alal "nn poolmärgala") hooldamist (Vt tegevus 8.3.1).

9. EELARVETABEL

Tegevuskava tabelisse on koondatud eelneva analüüsi tulemusena esitatud tegevused, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskavaga ettenähtud perioodi jooksul (2006-2008). Käesolevas kaitsekorralduskavas on tegevused jaotatud 3 tähtsusklassi. Tähtsusklass number 1 ja 2 tegevused teostatakse esmajärjekorras.

Tähtsusklassi nr 1 kuuluvad tegevused, mis tulenevalt looduskaitseadusest on kaitsekorralduskavaga määratletud vajaliku tegevused (Vt pt 8.10).

Tähtsusklassi nr 2 kuuluvad muud tegevused, mis on otseselt vajalikud kaitsekorralduslike väärtuste säilimiseks, seadustega ette nähtud kohustused, vajalikud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevate kohustuste täitmiseks.

Tähtsusklassi nr 2 kuuluvad tegevused, mis on teisi hoiuala väärtusi säilitavad või taastavad.

Kaitsekorralduskava elluviimist rahastatakse riigi eelarve, SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse, regionaalarengu arendusprogrammide, riigi toetuste ja investeeringute kaudu, erasektori, mittetulundussektori, välisriikide, rahvusvaheliste organisatsioonide investeeringutest, abi- ja koostööprogrammide kaudu.

Finantseerimise printsiibiks on, et iga-aastaseid maastike ja elupaikade hooldustööd finantseeritakse riigi eelarvest riigi poolt tellitavate töödena või loodushoiutoetuste raames (tegevused 8.3.1.1, 8.3.1.2, 8.3.2, 8.4, 8.7.2 ja 8.1.1 ning osaliselt 8.1.3 ja 8.7.1), teised meetmed viiakse ellu projektidena (tegevused 8.2.1, 8.2.2, 8.5 ja 8.6 ning osaliselt 8.1.3 ja 8.7.1).

Hoiuala välispiiri, viitade ja infostendide aastaseks uuendamisevajaduseks on arvestatud 30% kogu mahust.

Tegevus	2006			2007			2008		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
8.1.1. Hoiuala välispiiri tähistamine		8800			2500			1500	
8.1.2. Maa vahetamine ja riigile ostmise Korraldab Maa-amet vastavalt maaomanikelt tulnud avaldustele		*		*			*		
8.1.3. Prügimajandus			2000			2000			2000
8.2.1. Matkarajad, vaatetornid ja muu turismiinfrastruktuur		20 000			6000	10 000		6000	10 000
8.2.2. Trükkid ja interneti koduleht		8000				5000		8000	
8.3.1.1. Märgala veetaseme reguleerimine	40 000			40 000			40 000		
8.3.1.2 Märgala taimestiku niitmine ja äravedu	180 000			180 000			180 000		
8.3.2. Pool-looduslike koosluste hooldamine	300 000		100 000	300 000		100 000	300 000		100 000
8.4. Kaitsekorralduslikult väärtuslike linnuliikide põllu- majandusele tekitatud kahju hüvitamine	250 000			250 000			250 000		
8.5. Röövlomade arvukuse ohjamine		12 000			6000			6000	
8.6. Teavitustegevus		10 000	5000		10 000	5000		10 000	5000
8.7.1. Teadustöö ja seire		40 000			40 000			40 000	
8.7.2. Tulemuslikkuse kontroll ja 8.9. Kaitsekorralduskava uuendamine								10 000	

10. KASUTATUD KIRJANDUS

- Eesti Maaelu Arengukava 2004-2006. Põllumajandusministeerium. Tallinn 2004.
- Ivask, M., Kuu, A., Purgas, M. 2004. Mulla- ja mullaelustiku 2004. a. inventoorium. Tartu. Käsikiri Põlvamaa keskkonnateenistuses.
- Kaljuste, T. (koost.) 1998. Kaitseala kaitsekorralduskava koostamise juhised. Keskkonnaministeerium. Tallinn.
- Laanetu, N. 2005. Keskkonnamõtjude hindamise aruanne räpina poldrile rajatava märgaala eelprojektile. Tartu. Käsikiri Põlvamaa keskkonnateenistuses.
- Laanetu, N. 2004. Räpina poldriala loomastik. Tartu. Käsikiri Põlvamaa keskkonnateenistuses.
- Leito, A. 2001. Kompensatsioonialade rajamine läbirändel peatuvatele lindudele (haned, lagled ja sookurg). Keskkonnaministeerium. Tartu.
- Leito, A. 2004. Lindude kevad- ja sügisränne. Käsikiri Põlvamaa keskkonnateenistuses.
- Lõhmus, A., Kalamees, A., Kuus, A., Kuresoo, A., Leito, A., Leivits, A., Luigujõe, L., Ojaste, I. & Volke, V. 2001. Kaitsekorralduslikult olulised linnuliigid Eesti kaitsealadel ja tähtsatel linnualadel. Hirundo Supplementum 4: 37-167.
- Roosaluste, E. 2004. Räpina poldri taimestik ja taimekooslused. Tartu. Käsikiri Põlvamaa keskkonnateenistuses.
- Pärnamets, H. 2001. Muutused räpina poldril ning ettepanekud ala edaspidiseks kasutamiseks. Lõputöö. Tartu Ülikool, Türi Kolledz. Tartu.
- Pärnamets, H. 2004. Räpina poldri Naturaala avamaastiku linnustiku transektoendused 2004. a. Tartu. Käsikiri Põlvamaa keskkonnateenistuses.

11. SPECIAL CONSERVATION AREA OF RÄPINA POLDER MANAGEMENT PLAN FOR 2006-2014.

SUMMARY

The management plan represents guidelines for organising the protection and development of the area and preservation of values. Management plan consists of general description of the area (physical and biological environment, socio-economic aspects), description of the values of the area (habitat, economic and social value). The most important part of the management plan comprises the description of objectives of protection, the factors affecting these objectives and necessary activities.

OBJECTIVES OF PROTECTION OF THE SPECIAL CONSERVATION AREA OF RÄPINA POLDER

Objectives of protection of the Special Conservation Area of Räpina Polder include the following:

- To ensure favourable nesting conditions for priority bird species such as: Bittern, Lesser Spotted Eagle, Spotted Crake, Little Crake, Corn-crake, Ruff, Little Gull, Black Tern, and Short-Eared Owl.
- To ensure favourable feeding and resting conditions for migrating birds such as Anseriformes and Charadriiformes.
- To increase the recreational value of the area.

RISK FACTORS

Major risk factors affecting the objectives of protection at the Special Conservation Area of Räpina Polder include: alteration of land use; low environmental awareness of local managers and insufficient consideration of environmental aspects in production planning; reduction in the area under wetlands; increased number of visits which results in disturbing the avifauna; increase in the number of predators.

DIVISION INTO ZONES

Unlike protected area, protection rules and division into zones are not applied to the special conservation area. General restrictions to special conservation areas are provided by the Nature Conservation Act. Therefore the management plan of the special conservation area represents a document which provides identification and description of various management zones where necessary. The management of the area is based on the division into zones. Monitoring of the zones is arranged by the administrator of the conservation area.

Special Conservation Area of Räpina Polder is divided into zones on the basis of priority: priority habitats - priority A; important habitats - priority B less important habitats – priority C. Each priority class provides an overview of its habitat types and description of the values thereof, necessary management measures and characterisation

Brief overview of division into zones at the Special Conservation Area of Räpina Polder

Wetlands: ca 80 ha permanent wetland+75 ha semi-wetland + 18 ha reedbed area, priority A	
Favourable condition of the area	The water level of at least 60-80 cm is present at extensive wetland (the so-called permanent wetland) until the end of nesting period in mid-July. At least $\frac{3}{4}$ of wetland area shall have no high dense vegetation (reedbed, shrubs). The flooded area north from the permanent wetland (so-called semi-wetland) retains low water level during the migration period.
Management	Main criterion for wetland management is to ensure optimal water level until the end of nesting period of priority waterfowl, i.e. until mid-July. Wetland management is organised by the administrator of the special conservation area.
Reedbed area: 81 ha, priority A	
Favourable condition of the area	Reed fronts are maintained at the shore area of Lake Lämmijärv.
Management	The density and spread of reedbed area may be regulated in existing ports and on the beach of Lake Peipsi (Perasoontse).
Natural grasslands: 555 ha, priority A	
Favourable condition of the area	Nature-identical meadow biota rich in species and diverse vegetation together with separating brushwood and shrub areas shall be preserved. In spring the areas near Lämmijärv shall be flooded due to natural water regulation and temporary water puddles shall be retained for as long as possible.
Management	Mowing or extensive grazing at load rate 0.2-1.2 animal units/ ha is required in order to preserve natural grasslands. Mowing is allowed after 1 July and in outwards direction or from edge to edge. The use of plant protection products and fertilizers, as well as weed control and pest control is prohibited. Burning of brushwood and grass is allowed on frozen surface only, and requires previous consent of the administrator of the special conservation area. Intended purpose of the land parcel of natural grassland shall not be altered (e.g. ploughed). Older trees and shrubs on the meadow shall be preserved during maintenance.
Cultural grasslands: 318 ha, priority B	
Favourable condition of the area	Managed as grasslands, whereas preference is given to areas with natural vegetation.
Management	During fertilisation with mineral fertilizers and manure the area under cultivation may annually receive up to 170 kg nitrogen per one hectare of total area under cultivation, whereas the allowed amount of nitrogen received from mineral fertilizers is up to 100 kg. Mowing is allowed after 1 July and in outwards direction or from edge to edge. Older trees and shrubs on the meadow shall be preserved during maintenance. Burning of brushwood and grass is allowed on frozen surface only, and requires previous consent of the administrator of the special conservation area.
Ditches and channels: priority B	
Favourable condition of the area	Existing ditches shall be preserved as open ditches, trees and shrubs on the banks of ditches shall also be preserved.

Management	Maintenance of ditches is allowed to the extent required for maintaining their functionality.
Natural woods and brushwood: 161 ha, priority B (in the forest front in the special conservation area at the part towards Rāpina town - A)	
Favourable condition of the area	Existing woods and brushwood with preserved composition of the forest stand by age and species, sufficient deadwood and down timber.
Management	Woods and brushwood in the polder area shall be managed as permanent wood in order to maintain the structure of habitats in the protected area and nesting conditions for many bird species. Wood management shall take into account the composition of the forest stand by age and species, considering also deadwood and down timber. In order to reduce harmful impact of vernal-aestival cuttings on forest biota, ground vegetation and remaining trees, cutting is prohibited at the period from 1 April to 31 July.
Area under cultivation: ca 178 ha, priority B	
Favourable condition of the area	Most of the area is used for growing cereals. Area of 100 ha is under forage fields of barley, wheat or winter rye.
Management	Intensive farming is allowed. Use of pesticides and plant protection products is not recommended. Preferred crops are barley, wheat and rye.
Other areas: priority C	
Management	Managed according to the intended purpose of the land parcel

of the expected favourable condition based on simple criteria.

NECESSARY ACTIVITIES

1. Marking of the outer borders of the special conservation area

The markings with the name of the special conservation area shall be placed in all points of road entry to the special conservation area.

2. Exchange of land and acquisition of land for the state

The procedure for acquisition of land for the state and exchange of land is provided in § 16 (2), § 19, § 20 of the Nature Conservation Act and § 23 (2)

of the Land Reform Act. Special conservation area contains private land to the extent of ca 1300 ha. Exchange of lands and acquisition for the state shall be applied at the request of the land owners in order to compensate for the lands located at the permanent wetland, as former economic activities are significantly limited there.

3. Waste management

Organisation of waste management is the responsibility of local government. Refuse collection shall include placing rubbish bins to all recreational areas.

4. Hiking trails, observation towers and other tourism infrastructure

The administrator of the special conservation area in cooperation with the rural municipality government shall

maintain existing observation towers and hiking trail. The establishment of any new hiking trails and tourism structures located outside the beach at Peipsi Lake and in its close vicinity shall be avoided.

5. Publications and Internet homepage

A handout shall be printed for introduction of the principles of the special conservation area and Natura 2000. The homepage of the Special Conservation Area of Räpina Polder (www.envir.ee/rapinapolder) shall also be consistently updated.

6. Wetland management

Wetland management involves activities as a result of which the existing excessively wet area becomes a wetland suitable for birds during their nesting period. Such area should have ca 60-80 cm deep water level during the entire nesting period. For that purpose the wetland shall be separated from the polder drainage system by installing barrages, adjusters and peripheral dam in channels, circular flow channel connecting the two polders shall be established and pump room shall be used for ensuring required water level in the wetland. Water shall be added in case of low water level in late April or early May.

Operations in pump room include activating and deactivating of the pumps, closing of adjusters, closing and opening the closure beams, maintenance of pumps, registration and monitoring of water levels. In order to ensure the suitability of wetland for nesting area of Little Gull, Black Tern and other waterfowl it is important to mow the vegetation of the wetland each year to

the minimum extent of 60 ha. As this management practice is used in this area for the first time, the exact mowing schedule and suitable water level shall be determined within a year as a result of monitoring.

7. Maintenance of semi-natural biotic communities

Maintenance activities include first and foremost mowing or grazing of meadows in the zone of natural grasslands, but maintenance of other grasslands shall also be supported where possible. The technology and time schedule for mowing the meadows in the special conservation area shall be determined by the administrator of the special conservation area in the contract for nature conservation support.

8. Aid and compensation of agricultural damage caused by bird species of protection value.

Implementation of zones suggests that landowners should use more nature-friendly and extensive agricultural management practices which result in lower income of landowners. Therefore it is crucial to bind agricultural direct aid with the requirements of nature protection (zones of the special conservation area) and efficient implementation thereof. For the purposes of minimizing the damage caused by birds it is necessary to increase awareness of various agricultural management practices, provide compensation of agricultural damage pursuant to the Regulation of the Minister of Environment No. 101 of 13 December 1999 *Methods and procedure for assessment of the damage caused by protected animals and migratory birds*, and support the establishment of forage fields.

9. Predator abundance control

The abundance of red fox, mink and raccoon dog at the polder area should be controlled in order to reduce their harmful effect on the bird populations.

10. Publicity activities

Planned activities include organisation of natural camps and days, land-owner training days for in the field of economic agriculture and tourism entrepreneur training days in the field of values of the special conservation area and the exposure thereof.

11. Research and monitoring

Necessary research and monitoring activities at the special conservation area: regular monitoring of hatching birds, counting of the number of Corn-crake and Spotted Crake (nocturnal birds), nesting count of Little Gull and Black Tern, monitoring of vernal water-fowl, hunting statistics, monitoring of hydrological indicators, water quality and land use.

12. Performance control

The performance assessment is based on the analysis of outcome in respect of intended activities.

13. Updating of the management plan

The budget for this present management plan has been drawn for the period until 2008, whereas the management plan has been prepared for the period until 2014. Budget updates and the next management plan are based on the analysis of performance of this management plan: documentation on works performed in compliance with the plan, the results of scientific research and monitoring carried out in the course of implementing the plan and performance estimates thereof.

LISA 1. HOIUALA MOODUSTAMISE MÄÄRUS

ELEKTROONILINE RIIGI TEATAJA – eRT

[Otsing](#) | [Kronoloogia](#) | [Märksõnad](#) | [eRT tutvustus](#) | [Abi](#) | [Tagasiside](#) | [Abitelefoni](#) | [Näidisotsing](#)

Akt

[TÄGASI](#) | [PRINDI](#) | [PRINDI METAANDMETEGA](#)

Väljaandja : Vabariigi Valitsus

Akti või dokumendi liik : määrus

Teksti liik : algtekst, terviktekst

Redaktsiooni jõustumise kp. : 31.07.2005

Redaktsiooni kehtivuse lõpp : Hetkel kehtiv

Avaldamismärge : RTI, 28.07.2005, 42, 342

Hoiualade kaitse alla võtmine Põlva maakonnas¹

Vabariigi Valitsuse 14. juuli 2005. a määrus nr 183

Määrus kehtestatakse «Looduskaitseaduse» § 10 lõike 1 alusel ning lähtudes «Looduskaitseaduse» § 11 lõikes 1 sätestatust.

§ 1. Põlva maakonnas kaitse alla võetavad hoiualad ja kaitse alla võtmise eesmärk

(1) Põlva maakonnas võetakse kaitse alla järgmised hoiualad:

- 1) Ahja jõe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260)² kaitse ning II lisas nimetatud liikide – hariliku hingi (*Cobitis taenia*), hariliku võldase (*Cottus gobio*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse;
- 2) Akste järve hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160) kaitse;
- 3) Eoste hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – jõgede ja ojade (3260), lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*) ja lamminiitude (6450) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – hariliku hingi (*Cobitis taenia*), hariliku võldase (*Cottus gobio*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse;
- 4) Hilba jõe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liigi – hariliku võldase (*Cottus gobio*) elupaikade kaitse;
- 5) Jõksi järve hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – looduslikult rohketoiteliste järvede (3150) kaitse;
- 6) Karisilla oja hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liigi – hariliku vingerja (*Misgurnus fossilis*) kaitse;
- 7) Kirmsi hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – rabade (7110*), siirdesoode ja õõtsiksoode (7140) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse;
- 8) Kivijärve hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud

- elupaigatüübi – huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160) kaitse;
- 9) Kooraste Kõvvõrjärve hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – looduslikult rohketoiteliste järvede (3150) kaitse;
- 10) Kooraste Pikkjärve hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – vähe- kuni kesktoiteliste mõõdukalt kareda veega järvede (3130) kaitse;
- 11) Lahojärve hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160) kaitse;
- 12) Lüübnitsa hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – vähe- kuni kesktoiteliste mõõdukalt kareda veega järvede (3130), looduslikult rohketoiteliste järvede (3150), lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*), lamminiitude (6450), liigirikaste madalsoode (7230), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse ning II lisas nimetatud liigi – läikiva kurdsirbiku (*Hamatocaulis vernicosus*) elupaikade kaitse;
- 13) Mädaajõe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – hariliku hingi (*Cobitis taenia*) ja hariliku vingerja (*Misgurnus fossilis*) elupaikade kaitse;
- 14) Osõtsuu hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – liigirikaste madalsoode (7230) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – soohilaka (*Liparis loeselii*) ja kollase kiviriku (*Saxifraga hirculus*) kaitse;
- 15) Palojärve hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – liiva-alade vähetoiteliste järvede (3110) kaitse;
- 16) Palomõisa oja hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse;
- 17) Piigandi järve hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – liiva-alade vähetoiteliste järvede (3110) ning huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – hariliku hingi (*Cobitis taenia*) ja hariliku vingerja (*Misgurnus fossilis*) kaitse;
- 18) Piusa-Võmmorski hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – jõgede ja ojade (3260), kuivade nõmmede (4030), lamminiitude (6450), vanade loodsmetsade (9010*) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ja II lisas nimetatud liikide – hariliku võldase (*Cottus gobio*), teelehemosaiikliblika (*Euphydryas aurinia*), suur-kuldtiiva (*Lycaena dispar*), paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) ja palu-karukella (*Pulsatilla patens*) elupaikade kaitse;
- 19) Rebasmäe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ning II lisas nimetatud liikide – läikiva kurdsirbiku (*Hamatocaulis vernicosus*) ja kollase kiviriku (*Saxifraga hirculus*) elupaikade kaitse;
- 20) Rápina poldri hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisas nimetatamata rändlinnuliikide kaitse. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse, on: luitsnökk-part (*Anas clypeata*), soopart (*Anas acuta*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), mustviies (*Chlidonias niger*), lauk (*Fulica atra*), väikekajakas (*Larus minutus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), täpikhuik (*Porzana porzana*), hüüp (*Botaurus stellaris*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), rukkirääk (*Crex crex*), tutkas (*Philomachus pugnax*), sooräts (*Asio flammeus*) ja punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*);
- 21) Tahkjärve soo hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – rabade (7110*), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) ning vanade loodsmetsade (9010*) kaitse;
- 22) Uiakatsi järve hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – vähe- kuni kesktoiteliste mõõdukalt kareda veega järvede (3130) kaitse;
- 23) Virosi järve hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160) kaitse;
- 24) Võhandu jõe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) ning II lisas nimetatud liikide – hariliku hingi (*Cobitis taenia*), hariliku võldase (*Cottus gobio*), hariliku vingerja (*Misgurnus fossilis*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*)

Elektroniline Riigi Teataja

ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse;
25) Värska lahe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – looduslikult rohketoiteliste järvede (3150) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – tiigilendlase (*Myotis dasycneme*), hariliku tõugja (*Aspius aspius*) ja hariliku vingerja (*Misgurnus fossilis*) elupaikade kaitse.

(2) Lõikes 1 nimetatud hoiualade piirid on esitatud kaartidel määruse lisas³.

§ 2. Hoiualade valitseja

Paragrahvi 1 lõikes 1 nimetatud hoiualade valitseja on Keskkonnaministeeriumi Põlvamaa keskkonnateenistus.

¹ EÜ nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53) ja EÜ nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18; L 291, 19.11.1979, lk 111; L 319, 7.11.1981, lk 3–15; L 233, 30.08.1985, lk 33–41; L 302, 15.11.1985, lk 218; L 100, 16.04.1986, lk 22–25; L 115, 8.05.1991, lk 41–55; L 164, 30.06.1994, lk 9–14; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 223, 13.08.1997, lk 9–17; L 236, 23.09.2003, lk 667–702).

² Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigad.

³ Hoiualade piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil Eesti põhikaardi (mõõtkava 1:10 000) alusel, kasutades Lamberti koonilist Euref EST 92 projektsiooni, kinnitatud kaitsealade välispiire ja maakatastri andmeid seisuga juuni 2004. a.

Alade kaartidega saab tutvuda Keskkonnaministeeriumis, Põlvamaa keskkonnateenistuses, Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuses ning Maa-ameti veebilehel maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

Peaminister Andrus ANSIP

Keskkonnaminister Villu REILJAN

Riigisekretär Heiki LOOT

Määruse lisa on avaldatud elektroonilises Riigi Teatajas. Alus: «Riigi Teataja seaduse» § 4 lõige 2 ja riigisekretäri 29.06.2005 resolutsioon nr 17-1/0505738.

[Lüübnitsa](#)

[Ahja jõe I](#)

[Ahja jõe II](#)

[Ahja jõe III](#)

[Akste järve](#)

[Eoste hoiuala](#)

[Hilba jõe](#)

[Jõksi järve](#)

Elektroniline Riigi Teataja

[Karisilla oja](#)

[Kirmsi](#)

[Kivijärve](#)

[Kooraste Kõvvõrjärve](#)

[Kooraste Pikkjärve](#)

[Lahojärve](#)

[Mädajõe](#)

[Mädajõe II](#)

[Osõtsuu](#)

[Palojärve](#)

[Palomõisa oja](#)

[Piigandi järvede](#)

[Piusa-Võmmorski](#)

[Rebasmäe](#)

[Räpina poldri](#)

[Tahkjärve soo](#)

[Uiakatsi järve](#)

[Virosi järve](#)

[Värskalahe](#)

[Võhandu jõe I](#)

[Võhandu jõe II](#)

[Võhandu jõe III](#)

[Võhandu jõe IV](#)

[← TAGASI](#) [PRINDI →](#)

LISA 2. RÄPINA POLDRI HOIUALA LINNUSTIKU STAATUS JA ARVUKUS

Nr.	Liik / Species	Staatus	Haudepaare	Meetod	Usaldatavus	Kevadrändel peatumas	Meetod	Usaldatavus	Kaitsekorralduslikult väärtuslike liikide optimaalne arvukus
1	Tuttpütt <i>Podiceps cristatus</i>	H L	1...2	2	B	1...5	1	A	
2	Sarvikpütt <i>P. auritus</i>	H	1	2	B				
3	Hüüp <i>Botaurus stellaris</i>	H	3...4	1	A				
4	Hailhaigur <i>Ardea cinerea</i>	L TK				1...20	1	A	
5	Vaige-toonekurg <i>Ciconia ciconia</i>	H TK	1	1	A				
6	Kühmnokk-luik <i>Cygnus olor</i>	H L	1	1	A	1...5	1	A	
7	Väikeluik <i>Cygnus columbianus</i>	L				1...16	1	A	
8	Laululuik <i>Cygnus cygnus</i>	L				1...3	1	A	
9	Rabahani <i>Anser fabalis</i>	L				20...300	1	A	
10	Suur-laukhani <i>Anser albifrons</i>	L				170...8500	1	A	kuni 8500 (kevadrändel peatumas)
11	Viupart <i>Anas penelope</i>	H L	0...5	1	A	30...500	1	A	
12	Rääkspart <i>Anas strepera</i>	H L	0...5						
13	Piilpart <i>Anas crecca</i>	H L	5...10	1	A	5...50	1	A	
14	Simikael-part <i>Anas platyrhynchos</i>	H L	30...50	1	A	10...400	1	A	
15	Soopart <i>Anas acuta</i>	H L	0...2	1	A	5...30	1	A	
16	Rägapart <i>Anas querquedula</i>	H L	5...10			10...80	1	A	50...80 (kevadrändel peatumas)
17	Luitsnokk-part <i>Anas clypeata</i>	H L	5...15			50...150			
18	Punapea-vart <i>Aythya ferina</i>	H L	5...10	1	A	10...40	1	A	
19	Tuttvart <i>Aythya fuligula</i>	H L	15...20	1	A	50...250	1	A	
20	Sõtkas <i>Bucephala clangula</i>	H L	0...2	1	A	1...10	1	A	
21	Jääkoskel <i>Mergus merganser</i>	H L	0...1	1	A	1...5	1	A	

Nr.	Liik / Species	Staatus	Haudepaare	Meetod	Usaldatavus	Kevadrändel peatumas	Meetod	Usaldatavus	Kaitsekorralduslikult väärtuslike liikide optimaalne arvukus
22	Herilaseviu Pernis apivorus	L TK							
23	Merikotkas Haliaetus albicilla	TK							
24	Roo-loorkull Circus aeruginosus	H L TK	2	1	A	5...10	2	B	
25	Välja-loorkull Circus cyaneus	L TK				5...10	2	B	
26	Soo-loorkull Circus pygargus	L TK				5...10	2	B	
27	Kanakull Accipiter gentilis	TK							
28	Raudkull Accipiter nisus	H L TK	1...2			10...50	2	B	
29	Hiireviu Buteo buteo	H L TK	1...2	1	A	10...50	2	B	
30	Karvasjalg-viu Buteo lagopus	L				1...10	2	B	
31	Väike-konnakotkas Aquila pomarina	H L TK	1	1	A	3...5	2	B	1
32	Kalakatkas Pandion haliaetus	L TK				1...5	2	B	
33	Tuuletallaja Falco tinnunculus	L TK				1...5	2	B	
34	Väikepistrik Falco columbarius	L				1...5	2	B	
35	Lõopistrik Falco subbuteo	L TK		1	A	5...10	2	B	
36	Laanepüü Bonasia bonasia	H	0...3	2	B				
37	Teder Tetrao tetrix	H	1...3	1	A				
38	Põldvutt Coturnix coturnix	H	0...1	1	A				
39	Rooruik Rallus aquaticus	H	3...5	1	A				
40	Täpikhuik Porzana porzana	H L	30...40	1	A	30...50	2	B	15...30
41	Rukirääk Crex crex	H	80...100	1	A				30...60
42	Tait Gallinula chloropus	H	1...3	1	A				
43	Lauk Fulica atra	H L	20...30	1	A	40...120	1	A	
44	Sookurg Grus grus	H L TK	1	1	A	10...20	1	A	
45	Rüüt Pluvialis apricaria	L				10...20	1	A	

Nr.	Liik / Species	Staatus	Haudepaare	Meetod	Usaldatavus	Kevadrändel peatumas	Meetod	Usaldatavus	Kaitsekorralduslikult väärtuslike liikide optimaalne arvukus
46	Kiivitaja Vanellus vanellus	H L	50...100	1	A	50...100	1	A	
47	Tutkas Philomachus pugnax	H L	1...3	1	A	20...60	1	A	1...3
48	Rohunepp Gallinago media	H	0...1	1	A				
49	Tikutaja Gallinago gallinago	H L	40...60	1	A	50...100	2	B	
50	Metskurvits Scolopax rusticola	H	3...5	1	A				
51	Mustsaba-vigle Limosa liimosa	H L	10...15	1	A	10...40	1	A	10...15
52	Suurkoovõtaja Numenius arquata	H L	3...5	1	A	10...50	1	A	
53	Tumetlidel Tringa erythropus	L				5...10	1	A	
54	Punajalg-tidel Tringa totanus	H L	15...25	1	A	10...50	1	A	
55	Heletidel Tringa nebularia	L		1	A	5...10	1	A	
56	Metslidel Tringa ochropus	H L	3...5	1	A	5...10	1	A	
57	Mudatlidel Tringa glareola	H L	5...10	1	A	100...200	1	A	
58	Vihitaja Actitis hypoleucos	H L	5...10	1	A	10...50	1	A	
59	Veetallaja Phalaropus lobatus	(H) L	0...1			2...5	1	A	
60	Pikksaba-änn Stercorarius longicaudus	(L)				1	1	A	
61	Väikekajakas Larus minutus	H L	70...100	1	A	100...200	1	A	50...100
62	Naerukajakas Larus ridibundus	H L	250...300	1	A	300...500	1	A	
63	Kalakajakas Larus canus	H L	5...10	1	A	100...200	1	A	
64	Hõbekajakas Larus argentatus	H TK	1...3	1	A				
65	Jõgitiiir Sterna hirundo	H L TK	15...20	1	A	100...200	1	A	
66	Mustviirtes Chlidonias niger	H L	50...70	1	A	100...200	1	A	50...100
67	Kodutuvi Columba livia	H	1...5	2	B				
68	Kaelustuvi Columba palumbus	H L	10...20	2	B	50...100	1	A	
69	Kägu Cuculus canorus	H L	5...10	1	A				

Nr.	Liik / Species	Staatus	Haudepaare	Meetod	Usaldatavus	Kevadrändel peatumas	Meetod	Usaldatavus	Kaitsekorralduslikult väärtuslike liikide optimaalne arvukus
70	Kodukakk <i>Strix aluco</i>	(H)	0...1	2	B	0...1	2	B	
71	Händkakk <i>Strix uralensis</i>	TK		2	B	0...1	2	B	
72	Sooräts <i>Asio flammeus</i>	H L	1	1	A	1...5	1	A	1
73	Ösorr <i>Caprimulgus europaeus</i>	H	1...2	2	B				
74	Piiritaja <i>Apus apus</i>	H L TK	1...5	2	B	50...100	2	B	
75	Jäälind <i>Alcedo atthis</i>	(H) TK	0...1	2	B				
76	Väänkael <i>Jynx torquilla</i>	H	1...3	2	B				
77	Mustrahnn <i>Dryocopus martius</i>	HT	1...2	1	A				
78	Suur-kirjurähn <i>Dendrocopos major</i>	HT	5...10	1	A				
79	Valgeselg-kirjurähn <i>D. leucotos</i>	HT	1...3	1	A				
80	Väike-kirjurähn <i>Dendrocopos minor</i>	HT	3...5	1	A				
81	Pöidlõoke <i>Alauda arvensis</i>	H L	50...100	1	A	100...500	2	B	
82	Kaldapääsuke <i>Riparia riparia</i>	H L TK	5...10	2	B	50...100	2	B	
83	Suitsupääsuke <i>Hirundo rustica</i>	H L TK	5...10	2	B	50...100	2	B	
84	Räästapääsuke <i>Delichon urbica</i>	H L TK	5...10	2	B	50...100	2	B	
85	Metskiur <i>Anthus trivialis</i>	H L	20...50	1	A				
86	Sookiur <i>Anthus pratensis</i>	H L	20...50	1	A	50...100	2	B	
87	Hänilane <i>Motacilla flava</i>	H L	30...50	1	A	10...50	2	B	
88	Linavästrik <i>Motacilla alba</i>	H L	10...20	1	A	10...50	2	B	
89	Siidisaba <i>Bombucilla garrulus</i>	L T				10...50	2	B	
90	Käblik <i>Troglodytes troglodytes</i>	H	5...10	2	B				
91	Võsaraat <i>Prunella modularis</i>	H L	10...20	2	B	10...50	2	B	
92	Punarind <i>Erithacus rubecula</i>	H L	20...50	2	B	50...100	2	B	
93	Ööbik <i>Luscinia luscinia</i>	H L	20...50	1	A	50...100	2	B	

Nr.	Liik / Species	Staatus	Haudepaare	Meetod	Usaldatavus	Kevadrändel peatumas	Meetod	Usaldatavus	Kaitsekorralduslikult väärtuslike liikide optimaalne arvukus
94	Lepalind <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	HL	3...5	2	B	5...10	2	B	
95	Kadakatäks <i>Saxicola rubetra</i>	HL	30...50	1	A	50...100	2	B	
96	Kivitäks <i>Oenanthe oenanthe</i>	HL	5...10	1	A	10...50	2	B	
97	Musträstas <i>Turdus merula</i>	HL	30...50	1	A	50...100	2	B	
98	Hallrästas <i>Turdus pilaris</i>	HLT	30...50	1	A	100...500	2	B	
99	Laulurästas <i>Turdus philomelos</i>	HL	30...50	1	A	100...500	2	B	
100	Vainurästas <i>turdus iliacus</i>	HL	10...20	1	A	100...500	2	B	
101	Hoburästas <i>Turdus viscivorus</i>	HL	5...10	1	A	10...50	2	B	
102	Võsa-ritsikilind <i>Locustella naevia</i>	HL	30...50	1	A				
103	Jõgi-ritsikilind <i>Locustella fluviatilis</i>	HL	20...30	1	A				
104	Roo-ritsikilind <i>Iuscinioides</i>	H	3...5	1	A				
105	Kõrkja-roolind <i>Ac. schoenobaenus</i>	HL	50...100	1	A				
106	Aed-roolind <i>Ac. dumetorum</i>	HL	5...10	1	A				
107	Soo-roolind <i>Ac. palustris</i>	HL	20...50	1	A				
108	Tiigi-roolind <i>Ac. scirpaceus</i>	HL	1...3	1	A				
109	Rästas-roolind <i>Ac. arundinaceus</i>	HL	20...30	1	A				
110	Käosulane <i>Hippolais icterina</i>	HL	10...20	2	B				
112	Väike-pöösälind <i>Sylvia curruca</i>	HL	20...50	2	B				
113	Pruunselg-pöösälind <i>Sylvia communis</i>	HL	50...100	1	A				
114	Aed-pöösälind <i>Sylvia borin</i>	HL	30...50	2	B				
115	Mustpea-pöösälind <i>Sylvia atricapilla</i>	HL	20...30	2	B				
116	Mets-lehelind <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	HL	20...30	2	b				
117	Väike-lehelind <i>Phylloscopus collybita</i>	HL	20...30	2	B	50...100	2	B	

Nr.	Liik / Species	Staatus	Haudepaare	Meetod	Usaldatavus	Kevadrändel peatumas	Meetod	Usaldatavus	Kaitsekorralduslikult väärtuslike liikide optimaalne arvukus
118	Salu-lehelind <i>Phylloscopus trochilus</i>	HL	30...50	2	B	50...100	2	B	
119	Pöialpoiss <i>Regulus regulus</i>	HLT	10...20	2	B	100...500	2	B	
120	Hall-kärbsenäpp <i>Muscicapa striata</i>	HL	10...20	2	B				
121	Väike-kärbsenäpp <i>Ficedula parva</i>	HL	1...3	2	B				
122	Must-kärbsenäpp <i>Ficedula hypoleuca</i>	HL	20...30	2	B				
123	Sabatihane <i>Aegithalos caudatus</i>	HLT	1..3	2	B	50...100	2	B	
124	Salutihane <i>Parus palustris</i>	HLT	5...10	2	B	10...50	2	B	
125	Põhjatihane <i>Parus montanus</i>	HLT	10...20	2	B	50...100	2	B	
126	Tutt-tihane <i>Parus cristatus</i>	HLT	10...20	2	B	50...100	2	B	
127	Musttihane <i>Parus ater</i>	HLT	1...5	2	B	50...100	2	B	
128	Sinihane <i>Parus caeruleus</i>	HLT	20...30	2	B	100...500	2	B	
129	Rasvatihane <i>Parus major</i>	HLT	30...50	2	B	100...500	2	B	
130	Puukoristaja <i>Sitta europea</i>	HLT	5...10	2	B	10...50	2	B	
131	Peoleo <i>Oriolus oriolus</i>	HL	1...3	2	B	1...5	2	B	
132	Punaseig-õgija <i>Lanius collurio</i>	HL	10...20	1	A				10...15
133	Hallõgija <i>Lanius excubitor</i>	LT				1...10	1	A	
134	Pasknäär <i>Garrulus glandarius</i>	HLT	5...10	2	B	10...50	1	A	
135	Harakas <i>Pica pica</i>	HT	10...15	1	A				
136	Mänsak <i>Nucifraga caryocatactes</i>	HLT	0...3	2	B	5...10	1	A	
137	Hakk <i>Corvus monedula</i>	HLT	5...10	2	B	10...50	1	A	
138	Künnivares <i>Corvus frugilegus</i>	LS TK				10...50	1	A	
139	Hallivares <i>Corvus corone</i>	HLT TK	10...20	1	A	10...50	1	A	
140	Ronk <i>Corvus corax</i>	HTKT	1...2	1	A				

Nr.	Liik / Species	Staatus	Haudepaare	Meetod	Usaldatavus	Kevadrändel peatumas	Meetod	Usaldatavus	Kaitsekorralduslikult väärtuslike liikide optimaalne arvukus
141	Kuldnook <i>Sturnus vulgaris</i>	H L TK	10...20	1	A	50...100	1	A	
142	Koduvarblane <i>Passer domesticus</i>	H TK T	1...5	2	B				
143	Põldvarblane <i>Passer montanus</i>	H TK T	5...10	2	B				
144	Metsvint <i>Fringilla coelebs</i>	H L	50...100	2	B	500...1000	1	A	
145	Rohevint <i>Carduelis chloris</i>	H L T	10...20	2	B	10...50	1	A	
146	Ohakalind <i>Carduelis carduelis</i>	H L T	5...10	2	B	10...30	1	A	
147	Siisike <i>Carduelis spinus</i>	H L T	5...10	2	B	50...100	1	A	
148	Kanepilind <i>Carduelis cannabina</i>	H L	10...20	2	B	10...50	1	A	
149	Urvalind <i>Carduelis flammea</i>	L T				100...500	1	A	
150	Kuuse-käbilind <i>Loxia curvirostra</i>	H L T	0...5	2	B	10...50	1	A	
151	Karminleevike <i>Carpodacus erythrinus</i>	H L	20...30	1	A	10...50	2	B	
152	Leevike <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	H L T	5...10	2	B	10...50	2	B	
153	Suurnokk <i>C. coccythraustes</i>	H L	1...3	2	B	5...10	2	B	
154	Keltsalind <i>Calcarius lapponicus</i>	L				1...10	2	B	
155	Hangelin <i>Plectrophenax nivalis</i>	L				10...100	1	A	
156	Talvike <i>Emberiza citrinella</i>	H L T	10...20	1	A	10...50	1	A	
157	Rootsiitaja <i>Emberiza schoenicus</i>	H L	30...50	1	A	50...100	1	A	

Staatus: H - haudelind; S - mittepesitsev suvilind; L - läbirändaja; T - talvituja; TK - toitekülaline; ( ) - ebaregulaarne;
Meetod: 1 - täpne loendus kogu või suuremal osal poldrist; 2 - eksperthinnang; 3 - kompilatsioon; 4 - ekstrapolatsioon;
Usaldatavus: A - usaldatav arvuline hinnang; B - esinemissagedus teada kuid loendusandmeid vähe; C - loendusandmed peaaegu puuduvad;

LISA 3. RÄPINA POLDRI HOIUALAL MAAOMANIKE HULGAS LÄBIVIIDUD ARVAMUSKÜSITLUSE KÜSITLUSLEHT JA TULEMUSED

KÜSIMUSTIK

Milline on Teie visioon Rápina poldri tulevikust? (märki sobivad variandid ristiga).

- Praegune olukord on hea ja mingeid suuri plaane pole vaja kavandada
- Poldristeem on taastatud ja kogu poldrit kasutatakse intensiivselt põllumajandusmaana.
- Turismpaigana väheoluline.
- Poldrile rajatakse osaliselt püsiv märgala veelindudele, teist osa majandatakse ekstensiivselt rohumaana ja põllukultuuridena.
- Välja ehitatud turismirajatised (linnutorn ja matkarajad) on laiemalt tuntud ja aktiivses kasutuses. (Tänu sellele külastab poldril välja ehitatud turismirajatisi (linnutorn, matkarajad) piisavalt huvilisi koolidest, pereturistide ja ka välismaalasi.)
- Välja on ehitatud sadam, ujumiskoht ja turismirajatised. Rand on laiemalt tuntud.
- Muu (nimetage).....

Millised keskkonnaprobleemid (ohud) teevad Teile muret Rápina poldril? (märki tähtsuse järjekorras: 1 - kõige enam teeb muret .... 5 - kõige vähem teeb muret)

- Prügimajandus
- Taim- ja loomaliikide kadumine
- Võsastumine ja kustusumine
- Kontrollimatu jahipidamine
- Turismiga seotud probleemid
- Keskkonnaprobleemid pole minu jaoks olulised
- Muu (nimetage).....

Kuidas suhtute Natura 2000-ssse?

- (märki sobiv variant ristiga)
- Ei ole kuulnud
  - Tean liiga vähe
  - Arvan, et Natura 2000 võrgustikku pole üldse vaja
  - Arvan, et Natura 2000 võrgustik on vajalik, kuid olen vastu, kuna minu kinnistule tulevad tähtsavad piirangud
  - Arvan, et Natura 2000 võrgustik on vajalik ja leian, et sellega kaasnevad piirangud on põhjendatud, isegi kui need rakenduvad minu kinnistul

Mis on Teie arvates erilist ja väärtuslikku Rápina poldril ja selle vahetus ümbruses?

- (märki sobivad variandid ristiga)
- Kaunis koht, Lämmijärv
  - Mitmekesine linnustik ja võimalus õppida tundma linde
  - Võimalus puhata rannas ja tegeleda veesportidega
  - Soodsad tingimused põllumajanduslikuks tootmiseks
  - Muud (nimetage).....

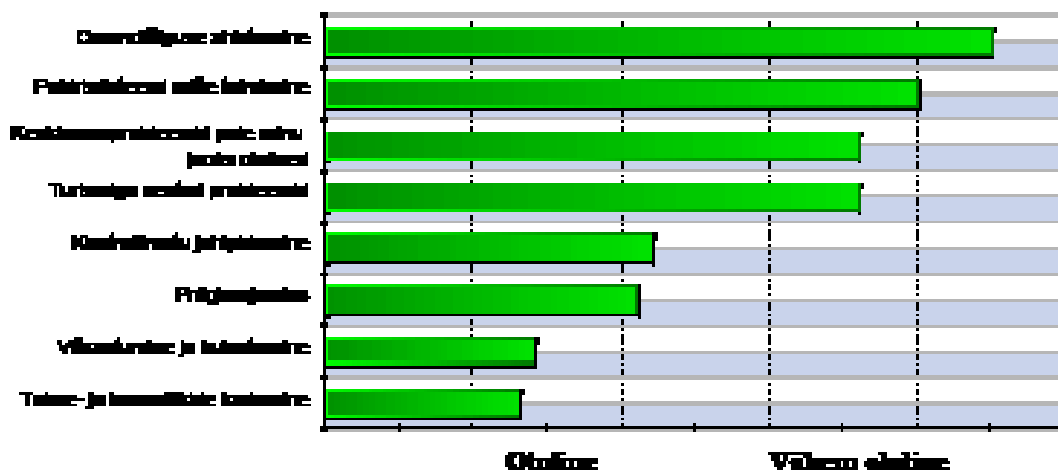
Mida tuleks Rápina poldril ära teha, võimalusel palume panna olulisuse järjekorras?

- (märki sobivad variandid numbritega: 1 - väga oluline... 3 - pole oluline)
- Koristada võsa Lämmijärve kaldalt.
  - Koristada võsa suuremalt osalt poldril ja toetada rohumaade loodusõbralikku majandamist.
  - Arendada edasi matkaradasid ja –rajatisi.
  - Taastada endine poldristeem ja polder täielikult kuivendada.
  - Kontrollida kopra populatsiooni.
  - Rajada poldrile osaliselt märgala, mis loob soodsad pesitsus- ja toitumistingimused arvukatele linnu-, kahepaiksete ja kalaliikidele.
  - Maaomanikud ja –hooldajad loovad ühise mittetulundusühingu poldri paremaks majandamiseks
  - Arendada välja rand ning sadam ja infrastruktuur selle juurde.
  - Muu (nimetage).....

Tulemused:

Millised keskkonnaprobleemid (ohud) teevad Teile muret Räpina poldril?

Mida tuleks Räpina poldril ära teha, võimalusel palume panna olulisuse järjekorras?

